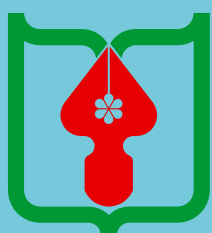

PEDAGÓGUSFÓRUM

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja ■ VIII. évfolyam ■ 2009. március ■ 3. szám ■ Ára: 0,66 € (20,-Sk)

*„A lámpás én vagyok.
Világítok a sötéttségben. Utat mutatok.
Nálam nélkül vak a látó is.
Hát még ha a kormány nem sajnálná tőlem az olajat!”
(Gárdonyi: A lámpás, 1894)*

A SZLOVÁKIAI MAGYAR PEDAGÓGUSOK XV. ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

A terített asztal a rosznyói TV-t dicséri

Este a királyhalmeci Nosztalgia zenekar és énekegyüttes teremtett jó hangulatot

A rosznyói református alapiskola diákjai

Zagiba Tamás: Hazugmese

Botka Lajosné

A közönség

(Középen Stirber Lajos, a Felvidéki Pedagógusdíj 2008-as kitüntetettje)

Ketten az előadók közül: Setényi János és Radó Péter

Tartalom

Hány perc az ünnep?	/ 3
Számokból szült gondolatok...	/ 4
A 2008. évi felvidéki beiratkozási program értékelése	/ 6
Beszámoló a Beiratkozási Körútról	/ 9
Mese, mese mátká – iskolába hívogató Tardoskedden	/ 11
Teljes egyetértésben	/ 12
Március idusán	/ 13
Tollvonás	/ 14
Pedagógustalálkozó Ipolybalogon	/ 15
Régiségek az iskolában	/ 15
Az „önálló” szlovák állam létrejötte	/ 16
Négy győzelem a földrajzversenyeken	/ 17
“Egy összekuszált világ emberiségének lelkiismerete vagyok”	/ 18
Két észrevétel és három javaslat...	/ 20
A Rákóczi Szövetség felhívása	/ 21
II. Kaszás Attila Versmondó Fesztivál „Határtalan költészet”	/ 22
Tanulmányi verseny	/ 22
Akik nemet mondanak a Taigetoszra	/ 23
A Pozsonyi Duna utcai Alapiskola és Gimnázium	/ 24

Hány perc az ÜNNEP?

A sors úgy hozta, hogy idén két iskola összesen három kilencedik osztályában is tanítok történelmet. A végzősök országos felmérése utáni napon az egyik osztály meglehetősen „ernyedt” állapotban volt már, amikor az ötödik tanítási óra kezdetén beléptem az ajtón. Néhány

bevezető kérdés után világos volt számomra: ezúttal teljesen fölösleges tovább folytatni a második világháború eseményeinek mégoly érdekes történetét. Akkor és ott erre nem volt befogadó közeg. Becsuktam a könyvet azzal, hogy akkor inkább beszéljünk. Régióta foglalkoztat, ezért megkérdeztem a diákoktól: jelent-e valamit számukra az, hogy ők szlovákiai magyarok. Mit mondjak: eléggé lehangelő válaszok érkeztek. Többen is elmondták (s nem alacsony értelmi képességű gyerekek), jobb a szlovákoknak, mert ők ebben az országban nem kisebbség. A kisebbségi lét eleve hátrány. Ellenvetésem, hogy azért van a kisebbségi létnek előnye is, például legalább két kultúra ismerete – nem aratott osztatlan elismerést. Manapság a kultúrával – főleg az értékessebbel – argumentálni nem biztos siker.

Pedig az iskoláról, ahol ez az eset történt, nem mondható el, hogy ne törődne a kultúrával és diákjai identitástudatával. Tanulói számos alkalommal tapsolhatnak színházi előadásnak, képzőművészeti és fotókiállítások sora valósul itt meg. A történelmet „nacionalista tankönyvekből” (Belousovová) tanulják. A pedagógusok is igyekeznek tőlük telhetően erősíteni a magyarságtudatot. Mégis homokszemek vannak a gépezetben. A magyarsághoz való érzelmi kötődés gyengülésében, ami manapság természetesen nem csupán a példaként felhozott intézményben mutatható ki, szerepet játszik több tényező: a Trianon óta ismételt kormányzati propaganda az érvényesülésről, újabban az amerikanizálódás, a technokrata és a haszonelvű szemléletmód egészségtelen mértékű térhódítása stb. No és az utóbbi években, sajnos, az anyaország súlyos tekintélyvesztése.

„Magyarország beteg nagyon/Nem szereti magát, rágja a gyűlölet” – éneklí Hobó az egyik számában. Évek óta félve kapcsolom be a tévét a magyarság legnagyobb ünnepén. A tudósításokból ugyanis az tűnik ki, hogy március 15-éből immár régen elveszett március 15-e szellemisége. Ünnepi hangulat helyett dühöngő emberek, tojás- és kőzáró. A rendezvényeken az emelkedett hangvételi, tartalmas beszédek aktuálpolitikai lözongok váltották fel. Mindez fűszerezve rohamrendőrökkel meg Magyar Gárdával. Nem lehet ez túlságosan vonzó kép fiataljaink számára.

Emlékszem arra, néhány évtizeddel ezelőtt mennyire felnéztünk a vaskalapos rendszerű Csehszlovákiából a sokkal levegősebb kádári Magyarországra – a maga apró szabadságaival, a számunkra kincseket rejtő újságos standjaival, a bőséges választékú könyves- és lemezboltjaival, a sikeres sportolói sokaságával, a rock-koncertjeivel, az akkor még különlegességnek tűnő butikjaival... Majd később, a kommunizmus bukása idején, milyen büszkéek voltunk az anyaországra mint a változások egyik vezérhajójára. Volt egy barátom, aki minden határátlépéskor megcsókolta az „igazi haza” földjét. A fiatalok szemszögéből nézve nem biztos, hogy a mai zilált, perlekedő Magyarország kiállja a próbát a sokkal konszolidáltabbnak tűnő Szlovákiával szemben. Ha ezen a téren nem következik be gyors változás, ha nem áll vissza az az állapot, amikor „a magyar név megint szép lesz...” – pragmatikus gondolkodású fiatalok sokasága fog elveszni a magyarság számára.

S ez innentől már az iskolai beiratkozások problémája is.

Pelle István

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja

Felelős kiadó: Pék László

Tel./fax: 031/780 7928, e-mail: pek@szmps.sk

Főszerkesztő: Hajtman Béla

Tel./fax: 036/633 4230, e-mail: hajtman@szmps.sk

Nyelvi szerkesztő: Szanyi Mária

Tel.: 031/780 4864, e-mail: szanyi.maria@gmail.com

Grafika, tördelés, nyomás: PRINT-K, Komárno

Címlapkép: Kézimunka: türelem és logika (Fotó: Benedek László)

A szerkesztőség postacíme:

SZMPSZ, Villanytelep u.2., P.O.BOX 49., 94501 Komárno 1

Tel.: 035/77 14 755, fax: 035/77 14 756

e-mail: pedforum@szmps.sk, szmps@szmps.sk

honlap: www.szmps.sk

Engedélyezési szám: EV 3408 / 09

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

A lap támogatói:

Pázmány Péter Alapítvány
az MK Oktatási Minisztériuma
az SZK Kulturális Minisztériuma
Szülőföld Alap, Budapest

Sokan lesznek,
kellenek még székek

Számokból szült gondolatok az iskolai beiratkozások kapcsán

Mint minden évben, a közösségünk megmaradását figyelemmel követő pedagógusok, politikusok, szakemberek, érdeklődő személyek, a beiratkozások időszakában igyekeznek következtetéseket levonni a magyar iskolákba beíratott gyermekek számából. Mit jelent a 2009 februárjában beíratott jövendőbeli kiselsősökre vonatkozó, rendelkezésünkre álló 3664-es szám? Elég-e vagy kevés a jövőt mérlegelők számára? Jobb, vagy rosszabb tőle a közérzetünk? Van-e okuk munkahelyük miatt aggódniuk a magyar pedagógusoknak és az egyetemeken növekvő számban tanuló pedagógusjelölteknek?

Ha az elmúlt évek diáklétszámainak alakulását vizsgáljuk: ezer diáknál nagyobb csökkenés tapasztalható évente a magyar alapiskolákban, mely elsősorban az alacsony születési mutatók eredménye. A születésszám csökkenésben bizonyára szerepet játszik az a tény, hogy a fiatalok egy részének nincs megfelelő javadalmazást jelentő munkahelye, így a lakásgondok miatt nem igyekeznek családot alapítani. Nem tarthatjuk jó szociálpolitikának, hogy a fiatalok munkavállalására fékezően hat a nyugdíj folyósítása mellett alkalmazott nyugdíjkorúak jelentős száma. A fiatalok ideiglenes külföldi munkavállalása, a családmódel válsága, a napjainkban jelentkező gazdasági gondok megoldása nem hatnak támogatólag a fiatalok családalapítási hajlandóságára.

A magyar alapiskolások aránya a Szlovákiában tanuló összes diákhoz viszonyítva az elmúlt két évtizedben 7 % körül volt (az 1993/1994-es tanévben elérte a 7,37 % -ot). Az utóbbi 2 év mélyrepülése után ez az arány néhány század százalékpont emelkedést mutat. A százalékarányok azonban nem közelítik meg a teljes lakosság számra vonatkozó 9,7 % -os arányszámot (2001-es népszámlálási adat).

Diáklétszámok a jelzett tanévekben

Tanév	Összesen	Magyar TNy AI	MTNyAI/összes diák
2006/2007	510 510	34 119	6,68 %
2007/2008	485 018	32 996	6,80 %
2008/2009	459 173	31 538	6,86 %

Nyelvmegtartás szempontjából a vegyes házasság intézménye egyoldalúan működik. Ezen családok nagy hányadában a magyar nyelv alárendelt szerepet játszik, és általában a többségi nyelvet beszélő szülő dominanciája érvényesül. Sajnos, sem a hétköznapi nyelvhasználat területén, sem a hivatalos érintkezésben nem próbáljuk megvalósítani a nyelvek egyenrangúságának érvényesülését. Nincsenek a nyelvmegőrzés irányába mutató és ezt felvállaló nyelvhasználati szokásaink pl. még a névhasználat, a szolgáltatások, a kétnyelvű táblák esetében sem. Globalizált világunk befolyásolhatóvá, megfélemlítetté, kiszolgáltatottá, igénytelenné tett bennünket. Újfajta gondolkodásmód, szokások kialakításába kellene fognunk.

Erőteljesebb szerepet kellene vállalnia a családban az anyának. Nemcsak a genetikai kódokat, de az anyanyelv erejét és szépségét is tovább kell örökíteni. A lányok nevelése során sem a családban, sem az iskolában nem fordítunk erre elég figyelmet. Így azután a szülők nincsenek tisztában döntéseik súlyával, sem a saját életükre, sem arra a közösségre nézve, melyhez tartozónak érzik magukat, és felelőtlenül a gyermekükre bízzák a nyelvváltással járó nehézségeket.

A 2008/2009-es tanévben 36 649 diák vallotta magát magyar nemzetiségűnek, így 5 111 magyar diák látogat ebben a tanévben szlovák tanítási nyelvű alapiskolát (a magyar nemzetiségű diákok 13,94 %-a). Ez az arány a 2002-2007-ig terjedő időszak 16,7 %-os arányához képest apró javulást mutat, a jelzett számok azonban egyértelműen jelentős asszimilációs veszteséghez vezetnek.

Az alábbiakban összehasonlítottuk alapiskoláink számát az elmúlt két tanévben. Ebből láthatjuk, hogy az egyházi iskolákat kivéve számszerű csökkenés van. Az elkövetkező években helyi szinten további polgármesterek, és persze velük együtt a helyi közösségek is kénytelenek lesznek alaposan fontolóra venni az iskolák megtartását felvállaló lépéseiket, illetve kistérségi szintű egyeztetéseiket.

A magyar és a közös igazgatású alapiskoláink száma a 2008/2009-es tanévben (zárójelben összehasonlításként a 2006/2007-es év statisztikája szerepel):

Fenntartó - típus	Teljes szervezethez tartozó		Alsó tagozatos	
	magyar	magyar-szlovák	magyar	magyar-szlovák
állami	116 (122)	15 (17)	117 (118)	14 (16)
egyházi	8 (8)	0 (0)	4 (4)	0 (0)

Az SZMPSZ által összegyűjtött beiratkozási eredmények nem véglegesek. Az új tanév kezdetéig évhalasztás miatt lesznek csökkenések, a roma gyermekek egy részének szeptemberi beiratkozásával az általuk nagyobb számban lakott járásokban emelkedni fog a létszám. Az egyes évfolyamok számoszlopai-ban benne foglaltatnak az évismétlők is. Van tehát még néhány

bizonytalansági tényező. A számadatok mögött ott van az ingadozó szülők miatti, az örökség továbbvitelére irányuló tisztes meggyőzőési szándék, de a nyelvváltás furcsa döntésének választása, az önfeladást jelentő kudarc is. Az érdeklődők az iskolákra bontott adatokat megtalálják a www.szmpsz.sk honlapon.

Az erőfeszítések általában eredményeket hoznak. A beiratkozási időszakban az iskolák különféle programokat szerveztek kedvcsinálónak, vagy a szülők döntésének a megerősítésére. A Rákóczi Szövetség, a Via Nova Ifjúsági Csoport, a Város és Vidéke Célalap hálózat, a Pedagógusszövetség, a sajtó sajtós formákban és módon segítette az iskolák ez irányú igyekezetét. Az adatok, a statisztikák összegyűjtése mellett ajándécsomagok átadására, az iskolások és az óvodások közös rendezvényeire, játszóházak, művészek fellépéseire a szakemberek szülőkkel folytatott beszélgetéseire, beiratkozási körútra került sor, az iskolák eredményeit bemutató kiadványok jelentek meg, melyek mind a beiratkozások eredményességét próbálták támogatni. Helyi szinten általában tisztában vannak vele, milyen részt vállalnak a jó beiratkozási eredmények érdekében a tanítók, az igazgatók, a

polgármesterek, a képviselők, a lelkészek, a nagyszülők, a rokonok, a baráti társaságok, az egykori pedagógusok.

A beiratkozási programok mellett természetesen színvonalas iskolák kellene, nyugodt munkakörülmények, megfelelő tankönyvek, jól működő továbbképzési rendszer, odafigyelés, türelem, szív. Az iskola arculatának a megteremtése, az iskola-programok, megfelelő alapul szolgálhatnak erre. Élni kell a lehetőségekkel. A magyar kultúra átadása, a szlovák nyelvoktatás hatékonysága, a tehetséggondozás felvállalása, a sport, a művészeti nevelés ereje, a szabadidős tevékenységek színes kínálata, és sok egyéb elem együtt hozhat csak eredményeket. A mostani oktatási miniszter állandó konfliktusokat idéz elő. Ennek ellenére a tanórára a tanterembe a tanító vagy a tanítónő megy be. Az ő felkészültségén, emberségén, küldetésén, cselekvő erején múlik, képes-e formálni, hagyja-e kibontakozni a szárnyaló, vagy az éppen segítségre, tanácsra szoruló gyermeklelkét.

A magyar iskoláknak bár akadnak olykor kudarcai is, de szép számmal vannak jókedvű, tehetséges diákjai, eredményes, sikeres végzősei. Szülőnek, pedagógusnak bízni kell egymásban.

Pék László, az SZMPSZ elnöke

Készítünk valamit, aztán irány a vár

Kár, hogy nem fér el mindenki

A 2009-es beiratkozások eredményei, a magyar iskolákban tanulók és az alsó tagozatos diákok létszáma

Járás	Beiratott	1.évf.	2.évf.	3.évf.	4.évf.
Pozsony	32	32	36	22	26
Szenc	33	32	34	41	35
Dunaszerdahely	759	722	739	789	822
Galánta	215	201	223	228	252
Komárom	618	489	587	563	633
Léva	174	170	207	209	209
Nyitra	22	26	24	37	24
Vágsellye	110	94	100	123	116
Érsekújvár	359	323	283	344	365
Losonc	181	173	191	213	198
Nagyőrce	84	102	96	138	100
Rimaszombat	481	557	478	471	526
Nagykürtös	38	41	50	59	58
Kassa	22	27	15	22	20
Kassa vidék	100	130	115	111	93
Nagymihály	117	167	157	143	134
Rozsnyó	114	129	149	112	129
Töketerebes	205	232	189	214	242
Összesen	3664	3647	3673	3839	3982

„Engem a gyermekek érdekelnek, akik ma élnek, és azok, akik még meg se születtek. Ezek évről évre eltipegnek az iskolába. Lelkük még szűz. Gyvelejük beiratlan. Azt írhatunk rá, amit akarunk. [...] Az erkölcsi érzéke helyett a szépérezékére hivatkozunk, a lelkiismerete helyett a lelkehez föllebezünk, a tudása helyett az ösztönében bizakodunk. [...] A gyermek egyetlen vágya, hogy felnőttnek tekintés és komolyan vegyék. [...] Ő van olyan okos és agyafűrt, mint a felnőtt. [...] Gyermekeink szellemi táplálékába állandóan az oktató célszavakat pótszereit keverjük.”

(Kosztolányi)

A 2008. évi felvidéki beiratkozási program értékelése

A Rákóczi Szövetség, a Csehországi és Szlovákiai Magyar Kultúráért Alapítvány és a Szülőföldön Magyarul Társulás regionális tagszervezetei, a Város és Vidéke Célalpok a magyar iskolákkal és óvodákkal együttműködve 2008-ban a korábbi években kialakult tevékenységre alapozták az óvodai és iskolai beiratkozási programot. Ennek elemei a következők:

1. Az óvodai és iskolai beiratkozás szempontjából megszólítható családok adatainak összegyűjtése.

Ennek a munkának a hatékonysága Célalponként jelentős eltéréseket mutat.

2. Karácsonyi óvodai ajándékkacsió

az iskolákban, vagy óvodákban megrendezett Mikulás-napi, vagy karácsonyi ünnepségek keretében. Az ajándék átadását a magyar nyelvű oktatás népszerűsítésével is összekötik. A Rákóczi Szövetség, illetve a Célalpok 2007-ben is azt javasolták a szervezőknek, hogy az ünnepségekre a magyar óvodákba járó gyermekek mellett hívják meg a szlovák óvodákba járó, de magyarul beszélő gyermekeket, továbbá azokat a családokat is, ahol a gyermeket 2008 tavaszán íratják be először óvodába. Ennek megvalósulása az elmúlt évben is csak részleges volt, ami részben az adatbázis hiányosságával, részben azzal magyarázható, hogy sok esetben nem sikerült a helyi szervezőknek közvetlen kapcsolatot létesíteni a szlovák óvodába járó gyermekek szüleivel.

3. Családlátogatás

A beiratkozási kampány fontos részét képezte a beiratkozás előtt álló gyermekek családjának meglátogatása. Konkrét tapasztalatok vannak arra, hogy az egyéni megszólítás, a személyi konzultáció egyes esetekben segíthet a magyar

A Mikulás is tudja, legjobb a magyar iskola

iskolaválasztásra irányuló szülői döntés meghozatalában.

4. Beiratkozási ösztöndíj akció.

A Rákóczi Szövetség a Célalpokkal és az iskolákkal együttműködve az előző évi feltételek mellett 2008-ban is megismételte első ízben 2004. év végén a Pro Professione Alapítvány támogatásával meghirdetett és 2005-ben végrehajtott ösztöndíj akcióját. Az akció egyszeri 10 000.- Ft beiratkozási ösztöndíj adományozását tartalmazta azon gyermekek számára, akik 2008-ban kezdik el tanulmányaikat a magyar tannyelvű iskolában. A források szűkösségére való tekintettel ez 2008-ban is csak az Ipolyásgtól keletre lévő országrészben, a nyugati országrészben pedig a peremvidékeken került teljes körűen meghirdetésre. A többi régióban csupán a nagycsaládosok és a más településre bejárni kényszerülők pályázhattak a beiratkozási ösztöndíjra. A beiratkozási ösztöndíjakat a több évi hagyománynak megfelelően 2008-ban is iskolai ünnepségek keretében adták át a Rákóczi Szövetség és a Célalpok képviselői az érintett családoknak. Az ösztöndíj átadás egyes esetekben már a tavasz folyamán, általában azonban a tanévkezdést követő hetekben történt meg.

5. A beiratkozási program számszerű értékelése

A beiratkozási program 2008-ban is segített abban, hogy közügyggyé váljon a magyar iskolába történő beiratkozás a Felvidéken. Ezt szolgálták az ösztöndíj átadási ünnepségek és a programról a média által közzétett tájékoztatók, beszámolók. A program kifejezésre juttatta az anyaország társadalmi részének szolidaritását a felvidéki magyarság ügye iránt, amelynek még inkább nyomatékot adnak a különböző, 2008-ban is megtapasztalt szlovákiai magyarellenés megnyilvánulások.

A Rákóczi Szövetség és a Csehországi és Szlovákiai Magyar Kultúráért Alapítvány (CSSZMKA) az elmúlt évekhez hasonlóan részletes elemzést végzett a magyar iskolába beiratott gyermekek számának alakulását illetően. A helyzetértékeléshez két adatnak van megkülönböztetett fontossága. Az egyik a magyar iskolába beiratott diákok számának változása, a másik annak az arányszámnak az alakulása, amely kifejezi a magyar iskolába beiratott gyermekek számát az adott régióban beiratott összes diákok számához viszonyítva.

A program kezdete óta eltelt teljes időszakra (2004-2008), valamint a 2007-2008-as időszakra vonatkozó adatokból látható, hogy a magyar iskolába beiratott diákok száma 2007-2008 között (Kassát és Pozsonyot is beleértve) 6,18 %-kal,

2004 és 2008 között 16,47 %-kal csökkent. Figyelemreméltó azonban, hogy a beiratott gyermekek száma az ösztöndíj program által érintett régiókban 2007-2008 között csupán 3,21 %-kal, a többi régióban viszont 7,64 %-kal csökkent. A 2004-2008 közötti időszakot tekintve még nagyobb az eltérés, míg az ösztöndíj program által érintett régiókban 11,62 % a csökkenés, a többi régióban a csökkenés mértéke 20,39 %. A táblázatból az is látható, hogy a csökkenés elsősorban a demográfiai mutatók romlásával függ össze, ugyanis sokkal kedvezőbb a kép, ha a magyar iskolába beiratott gyermekek számának az összes beiratott gyermek számához viszonyított arányát vizsgáljuk. Ez az arányszám 2007-2008 között országos viszonylatban 1,98 %-kal növekedett és a növekedés mértéke az ösztöndíj program szempontjából preferált régiókban 2,27 %, míg a csupán részlegesen támogatott régiókban 1,54 %. Ezek a számok egyértelműen azt mutatják, hogy az évek óta folyó beiratkozási programnak nemcsak lélektani hatása, de a statisztikai adatokban is tükröződő eredményei vannak. Természetesen nagy különbségek vannak az egyes Célalpok adatai között. Ha az elmúlt négy év eredményeit tekintjük, messze a legkedvezőbb eredményt mutatja Fülek és Vidéke, de pozitívak az eredmények a Nagykapos és Vidéke és a Zseliz és Vidéke Célalpok területén is. Elemzést végeztünk arra vonatkozóan is, miképpen alakultak a magyar iskolába történő beiratkozás adatai és tendenciái a Felvidék magyar lakta városaiban. Valamennyi felsorolt mutató együttes figyelembe vétele esetén a legkedvezőbb minősítést a füleki, a zselizi és a nagykaposi régió kaphatja.

Az eredmények alapján a program további folytatásra

javasolható azzal, hogy az eddiginél is fokozottabb figyelmet kell fordítani az egyéni megszólításra alapozott kampányra, az ösztöndíj rendszert pedig a kedvezménytörvény szellemében ki kell terjeszteni minden magyar iskolába járó gyermekekre, hogy ily módon a beiratkozási kampány keretében a tanulmányi időszak egészére (az alapiskola első osztályától a középiskola befejezéséig terjedő

időszakra) vonatkozó ösztöndíj ajánlatot lehessen tenni a családoknak.

6. A beiratkozási ösztöndíj akció költségei és forrásai.

A beiratkozási kampány két fő költségtényezője: az óvodai karácsonyi ajándékköltségei és a beiratkozó gyermekek ösztöndíjazásával kapcsolatos költségek. A 2007-2008 évi karácsonyi óvodai ajándékköltségei

összesen 13 546 darab ajándékcsoomag átadását tartalmazta, amelynek költsége 13 600 000.- Ft volt. Ebből a Miniszterelnöki Hivatal 7 000 000.- Ft-ot vállalt és a CSSZMKA a Nemzeti Civil Alapprogram keretében pályázati úton 1 500 000.- Ft-ot nyert el. A fennmaradó 5 100 000.- Ft összeget fele részben a Rákóczi Szövetség és a CSSZMKA fedezte. A beiratkozási ösztöndíj program négy éve során az átadott ösztöndíjak száma

összesen 7 548 volt. Ehhez a civil szervezetek, Polgári Körök, magánszemélyek és önkormányzatok 70 434 000.- Ft céladománnyal járultak hozzá, a fennmaradó 5 266 000.- Ft-ot, valamint a szervezéssel összefüggő jelentős költségeket a Rákóczi Szövetség saját forrásból fedezte.

Ézúton is szívből köszönjük adományozóink nagylelkű támogatását.

Az ösztöndíj átadási ünnepségek színhelyeit és az átadott ösztöndíjak számát bemutató táblázat

S. sz.	Időpont	Célalap	Helyszín	Létszám
1.	2008. 06. 23.	Vágsellye	Vágsellye	19
2.	2008. 06. 23.	Nyitra	Alsóbodok	22
3.	2008. 09. 02.	Gúta	Szímő	12
4.	2008. 09. 03.	Kassa	Kassa	15
5.	2008. 09. 08.	Nagykapos	Nagyszelmenc	20
6.	2008. 09. 08.	Nagykapos	Vaján	38
7.	2008. 09. 08.	Nagykapos	Nagykapos	87
8.	2008. 09. 08.	Nagykürtös	Ipolybalog	30
9.	2008. 09. 08.	Nagykürtös	Csáb	4
10.	2008. 09. 08.	Nagykürtös	Lukanénye	10
11.	2008. 09. 09.	Szepsi	Torna	30
12.	2008. 09. 09.	Szepsi	Buzita	15
13.	2008. 09. 09.	Szepsi	Szepsi	61
14.	2008. 09. 09.	Vágsellye	Pered	35
15.	2008. 09. 09.	Vágsellye	Negyed	38
16.	2008. 09. 10.	Somorja	Lég	9
17.	2008. 09. 10.	Somorja	Nagyszarva	12
18.	2008. 09. 10.	Somorja	Tejfalva	12
19.	2008. 09. 10.	Somorja	Somorja	59
20.	2008. 09. 10.	Somorja	Nagymagyar	26
21.	2008. 09. 17.	Fülek	Ragyolc	121
22.	2008. 09. 17.	Fülek	Fülek	77
23.	2008. 09. 17.	Fülek	Síd	18
24.	2008. 09. 22.	Királyhelmec	Bodrogszerdahely	26
25.	2008. 09. 22.	Királyhelmec	Nagytárány	60
26.	2008. 09. 22.	Királyhelmec	Királyhelmec	81
27.	2008. 09. 22.	Ipolyság	Palást	11
28.	2008. 09. 22.	Ipolyság	Ipolyszakállos	2
29.	2008. 09. 24.	Zselíz	Zselíz	67
30.	2008. 09. 25.	Pozsony	Pozsony	19
31.	2008. 09. 25.	Szenc	Szenc	20
32.	2008. 09. 25.	Szenc	Fél	10
33.	2008. 09. 26.	Rozsnyó	Tornagörgő	14
34.	2008. 09. 26.	Rozsnyó	Dernő	27
35.	2008. 09. 26.	Rozsnyó	Pelsőc	28

*Dsida Jenő:
Tekintet nélkül*

*Be kell látnunk:
Ha kérdeznék, becsületesen
felelni kell.
A harcot becsületesen
fel kell venni,
az úton becsületesen
végig kell menni,
a szerepet becsületesen
el kell játszani,
keményen és tekintet nélkül.*

*A kapuk mögül ebek viczorognak,
az ablakokból kiköpdösnek
és röhögnek.
Száz közbiztonsági gócpont
adja ki az elfogatási parancsot.
Kemény tárgyak zuhognak a
fejünkhöz,
súlyos, vérező kövek,
de néha röppen sóhaj is,
szeretet is, rózsza is.*

*És este a tűzhely mellett,
vagy szuronyos zsandárok között
hátrakötött kézzel,
mégis mondogatni kell
a fellebbezhetetlen,
sziklakemény,
erősítő,
vigasztaló
igét:*

*Krisztusnak és Pilátusnak,
farizeusoknak és vámosoknak,
zsidóknak és rómaiaknak
egyformán szolgálni
nem lehet.*

36.	2008. 09. 26.	Rozsnyó	Rozsnyó	46
37.	2008. 09. 30.	Ipolyság	Ipolyság-Fegyverneki Ferenc AI	21
38.	2008. 09. 30.	Ipolyság	Ipolyság-Pongrácz Lajos AI	24
39.	2008. 09. 30.	Ipolyság	Ipolyhídvég	4
40.	2008. 10. 03.	Dunaszerdahely	Dunaszerdahely	23
41.	2008. 10. 03.	Nagymegyer	Nagymegyer	21
42.	2008. 10. 03.	Érsekújvár	Érsekújvár	35
43.	2008. 10. 09.	Losonc	Losonc	45
44.	2008. 10. 10.	Gúta	Gúta	24
45.	2008. 10. 13.	Komárom	Ógyalla	11
46.	2008. 10. 13.	Komárom	Komárom-Mariánium	5
47.	2008. 10. 15.	Tornalja	Tornalja	154
48.	2008. 10. 15.	Tornalja	Rimaszécs	80
49.	2008. 10. 16.	Galánta	Galánta	52
50.	2008. 10. 16.	Galánta	Nagyfödém	12
51.	2008. 10. 27.	Rimaszombat	Bátka	66
52.	2008. 10. 27.	Rimaszombat	Rimaszombat	83
53.	2008. 10. 27.	Rimaszombat	Feled	145
54.	2008. 10. 27.	Léva	Léva	9
55.	2008. 11. 12.	Párkány	Muzsla	25
				1 925

Áldott legyen a szív,
amely hordozott,
És áldott legyen a kéz,
mely felnevelt
Legyen áldott eddigi utad,
És áldott legyen egész életed.

Legyen áldott Benned a fény,
Hogy másoknak is fénye lehess.
Legyen áldott a Nap sugara,
És melegítse fel szívedet.

Hogy lehess meleget osztó forrás
A szeretetre szomjazóknak.
És legyen áldott támasz karod
A segítségre szorulóknak.

Legyen áldott gyógyír szavad,
Minden hozzád fordulónak
Legyen áldást hozó kezed
Azoknak, akik érte nyúlnak.

Áldott legyen mosolyod,
Légy vigasz a szenvedőknek.
Légy Te áldott találkozás,
Minden Téged keresőnek.

Legyen áldott immár minden
Hibád, bűnöd, vétked.
Hiszen ki megbocsátja,
Végtelenül szeret Téged!

Őrizzen hát ez az áldás,
Fájdalomban, szenvedésben.
Örömben, bánatban
Bűnök közti kísértésben.

Őrizze meg tisztaságod.
Őrizze meg kedvességed.
Őrizzen meg Önmagadnak,
És a Téged szeretőknek.

(Régi magyar áldás)

Felvidéki városok lakosságának nemzetiségi arányai és iskolaválasztási számarányai

Város	1	2	3	4
Dunaszerdahely	79,75	63,90	-2,18	1,72
Érsekújvár	27,52	15,96	-1,76	-30,99
Fülek	64,40	69,92	13,11	52,46
Galánta	36,80	17,46	4,96	-24,14
Gúta	80,77	75,00	-1,60	-21,92
Ipolyság	62,21	48,98	10,14	-12,73
Királyhelmec	76,94	39,80	-12,84	-27,78
Révkomárom	60,09	60,79	-3,53	-31,00
Léva	12,23	2,98	-1,67	-47,37
Losonc	13,11	5,39	3,28	-31,58
Nagykapos	56,98	57,94	10,88	12,31
Nagymegyer	84,55	74,42	-0,28	-15,79
Párkány	68,74	62,25	1,14	1,08
Rimaszombat	35,26	33,33	5,67	-6,74
Rozsnyó	26,80	20,35	7,85	4,55
Somorja	66,63	32,39	-10,94	15,00
Szenc	22,12	5,39	-1,93	-47,06
Szepsi	43,65	42,94	-0,81	0,00
Tornalja	62,14	57,69	-2,49	3,45
Vágsellye	17,88	6,67	0,86	-33,33
Zselíz	51,25	49,40	15,59	13,89

1 magyar nemzetiség részaránya a 2001. évi népszámlálás adatai szerint (%)

2 magyar iskolába (osztályba) beiratott gyermekek részaránya (%)

3 magyar iskolába (osztályba) beiratott gyermekek részarányának változása 2008-ban 2007-hez képest (%)

4 magyar iskolába (osztályba) beiratott gyermekek számának változása 2004-2008 között

Beszámoló a Beiratkozási Körútról

Míg a gyermekek játszottak, mi a szülőkkel beszélgettünk

Az idei programsorozatba igyekeztünk beépíteni tavalyi tapasztalatainkat és talán nem túlzás, hogy szinte mindenhol nagy sikerrel zárultak rendezvényeink. A megvalósításban idén nagyobb szerepet kaptak a helyi szervezők, az alapiskolák és óvodák vezetői, pedagógusai, akiknek ezúton is szeretnénk köszönetet mondani a fáradozásaiért.

Már az első körút után is azt kérdeztük tőlünk lépten-nyomon, milyen eredményeket értünk el. Botorság lett volna bármilyen konkrét hatást tulajdonítani kezdeményezésünknek, hiszen egy-egy hasonló rendezvény miatt még nem várható számottevő javulás. Célunk nem is az egyszeri, gyors sikerek learatása volt, hanem egy szisztematikus munka megkezdése, amellyel közbeszéd témájává tudjuk tenni az anyanyelvi oktatás ügyét.

De ha mégis kicsit egzaktabbak szeretnénk lenni, nézzük a beérkezett, ám még korántsem teljes

adatsort! Előre kell bocsátanunk, hogy az adatok csak szeptemberben válnak véglegessé, ezért az igazi elemző munka csak akkor kezdődhet el.

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségéhez beérkezett adatokban a második, harmadik, negye-

Beiratkozási Körutunk során 2008 novembere és 2009 februárja között immár második alkalommal jártuk végig az országot. Több mint 30 helyszínen 2000 DVD-t, 5000 kifizetést, 4000 lufit osztottunk szét, ugrólóvárainkban sok száz gyerek ugrált, programjainkon rengeteg szülővel, pedagógussal, szakemberrel beszélgettünk az anyanyelvi oktatás fontosságáról.

dik osztályok átlagához hasonlították az elsősök számát. Ez alapján a magyar iskolába íratott gyermekek száma az előző évekhez képest idén 95,56 %. Többet árulnak el a járásokra lebontott számok, melyek szerint a 18 magyarlakta járásban csupán hatban növekedett a szám. Ebben a sorban a sereghajtók a nagykürtösi (73,65 %), a lévai (80,82 %), a komáromi (82,72 %), a vágsellyei (83,19 %) és a losonci (83,70 %) járások voltak.

Persze azt is tudjuk, hogy a demográfiai hullám miatt az abszolút számok nem mutatják a teljes

igazságot, de a fenti járásokban az arányok nem magyarázhatóak kizárólag a kisebb születési számokkal. Az is statisztikai tény, hogy lassan kifelé tartunk a demográfiai hullámból, hiszen megszülettek azok a gyermekek, akik a késleltetett gyermekvállalás miatt hiányoztak az előző évek statisztikáiból. Számunkra, felvidéki magyarok számára ez azt is jelenti, hogy amennyiben ezekben az években meg tudjuk őrizni oktatási intézményeinket, a következő években valószínűleg nem lesznek gondok az új osztályok megnyitásával.

A gyermekek műsora

Atúlélés persze még nem azt jelenti, hogy Szlovákia társadalmán belül meg tudjuk őrizni számarányunkat. Ehhez szemléletbeli áttérésnek kell bekövetkeznie. Komáromban a korábbi évek kiegyensúlyozott adatai után tavaly 158:117-re módosult az elsős magyar és szlovák gyermekek aránya. Beiratkozási Körutunk tavalyi komáromi állomásán is csupán kb. 200-an vettek részt, idén azonban 500-an fogadtak minket a Városi

Művelődési Központban. A két rendezvény látogatottsága közötti különbség a beiratkozási számokban is megmutatkozott, hiszen szeptemberben több mint 200 elsős gyerek megy magyar és kb. 120 szlovák iskolába.

Több településen is történt még javulás. Érsekújvárott 44-ről 46-ra nőtt a magyar iskolába íratott gyerekek száma, de a többi iskolában még na-

gyobb számú növekedés tapasztalható. Léván a tavalyi kisiklás után lehet, hogy újra két osztályt nyitnak. Kétyen minden magyar gyereket magyar iskolába íratnak, tavaly nem nyitottak első osztályt. Pereden és Bényben is több magyar kisiskolás lesz, mint tavaly.

Ahogy országosan is csökkent a leendő magyar elsősök száma, úgy az általunk bebarangolt helyszínekről is érkeztek kevésbé kedvező adatok, például Somorjáról, Zselizről, Palástról. Ezeket sem szabad azonban egyértelmű kudarcként felfogni, hiszen sok összetevője van egy-egy végső számadatnak. A külső szemlélő számára csalódást keltőnek tűnő szám mögött is sokszor rengeteg munka van, és sikerként kell elkönyvelni a „csak” ilyen mértékű csökkenést is.

Mielőtt sommás ítéletet tennénk, jegyezzük meg, hogy teljesen tisztán csak a szeptemberi iskolakez-

dés után fogunk látni, most csupán vázaltszerű áttekintést tudtunk tenni.

A Beiratkozási Körút azonban nem csak az egyes helyszíneken zajlott. Megpróbáltunk minél több mediális felületen beszélni az anyanyelvi oktatás kérdéséről. A nyomtatott és elektronikus újságokban, rádiókban való megjelenés mellett több helyi televízióban is megpróbáltuk levetíteni kisfilmjeinket. Februárban Sólyom László köztársasági elnök úrhoz készülünk látogatásra, ahol beszámolnánk az elmúlt két körút során szerzett tapasztalatainkról.

Végezetül engedjenek meg egy személyes gondolatot. Nagyon örülök, hogy egyre többen érzik magukénak a Beiratkozási Körutat. A jól sikerült, jól megszervezett helyszíneken a boldog gyerekek nevetése, az érdeklődő szülőkkel való beszélgetések, a minket biztató pedagógusok, közéleti személyiségek baráti vállveregetései mind-mind azt jelzik, hogy érdemes volt elkezdni a munkát. Érdemes volt elkezdni és érdemes folytatni is. Jövőre megpróbálunk az eddigi tapasztalatokat felhasználva ismét valami újat kitalálni, hogy a már jól ismert és új helyszínekre is el tudjunk jutni.

De ne fussunk még ennyire előre, hiszen a mostani beiratkozások még nincsenek kőbe vésve és átíratásokkal szeptemberben talán még több magyar gyermek tudja majd magyar iskolában elkezdni az iskolát. Hogy igazán otthon érezzük magunkat Szlovákiában!

Cúth Csaba
a Beiratkozási Körút főszervezője

Nagyi, ez nagyon jó iskola, mert ...

Azért jó a magyar iskola, mert ...

Mese, mese mátká – iskolába hívogató Tardoskedden

Valamennyi iskola életében nagyon fontos szerepet játszik az új iskolai évre történő beiratkozás. Ki-kí a maga módja és lehetősége szerint oldja meg ezt a kihívóan nehéz feladatot, hiszen egy a cél, a magyar ajkú kis tanulót a magyar tanintézetbe csalni. Iskolánk, a Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola mindent megtesz annak érdekében, hogy a község területén működő óvodák szülei a mi intézményünket válasszák gyermekeik továbbtanulása színhelyéül.

A megfiatalodott tantestület kifogástalan munkája, az egyéni bánásmód az erre rászorult tanulók részére, szakmai felkészültség és még folytathatnám, úgy látszik mind nem elég – némi – az iskolaköteles szülője számára. Négy éve készség és kreativitást elősegítő foglalkozást hirdettünk azon kis diákok részére, akik az új iskolai évben a mi tanintézetünket választották. Ez a foglalkozás is segíti a nagycsoportos óvodások beilleszkedését az iskolába, megkönnyíti az első osztályos osztályfőnök kezdeti munkáját.

A beiratkozó tanulókat a kétéhetente tartandó fogla-

kozáson kívül minden évben egy színes kiállítással várjuk. Ebben az évben „Mese, mese mátká” címmel nyitottuk meg házi kiállításunkat. A kiállítást rendező pedagógusok célja az volt, hogy a tanulókat közel hozza a mese fogalmához, előtérbe kerüljön a népmese, bábo s a természetes anyagból készült fajtékok. A tárlat érdekessége, hogy azok a játékok, mesefigurák kerültek bemutatásra, melyek a gyerekszobák részét képezik. Érdekes volt ily módon is szembesülni a rohanó világ tényével, a régi értékek átforgalmazásával, hiszen a műanyagból, fémből készült játékmessze van a fából, természe-

Écsi Gyöngyi mesemondása lekötötte a figyelmet

tes anyagból való, esetleg saját készítésű játéktól. A színesre sikeredett bemutatót a Magyar népmesék mese-összeállítás tette még kerekébbé.

A beiratkozás színfoltja Écsi Gyöngyi és Kovács Marcell „Az élet és halál vize” című bábo meseelőadása volt. Közreműködésükkel belekóstolhattunk a palóc népmese világába, s ízelítőt kaphattunk a népi hangszerek sokszínűségéből. A kovácsoltvas díszlet, kendők, kesztyűbábok, maszkok segítségével az ősi magyar mitológiai világmépben rajzolódott ki a mese körvonalai. A palóc tájegységhez tartozó nyelvjárás,

népdalok és mondókák a mai paraszti gondolkodásmódot tükrözik, de magukba rejtik az ősi bájolás és rejtőzés elemeit is. A remekre sikeredett előadás mind tanuló, mind pedagógus tetszését egyaránt elnyerte.

Hogy megérte-e a fáradságot, a megfeszített munkát, energiát? Minden bizonnyal igen, hiszen 23 kis tanuló választotta iskolánkat, s bízunk benne, hogy az elkövetkező években is legalább ugyanennyi szülőt sikerül megszólítanunk.

Tóth Szilvia

Tetszik nektek ez a Jankó királyfi?

„Mese, mese mátká” – a kiállítás

Teljes egyetértésben

(Beszámoló a Komáromi Magyar Gimnázium Baráti Köre tevékenységéről)

A IV. Tagsági összejövetel

„Legyen Komárom a magyarok Mekkája.”

(Klapka György)

2004-ben – néhány „öregdiák” belső készítéséből – alakult meg a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre. Tagjainak száma évről évre növekszik; jelenleg 280 bejegyzett tagnál tartunk. Megválasztott elnöke MUDr. Bastrnák Ferenc nyugalmazott sebészfőorvos, aki 1954-ben érettségizett gimnáziumunkban.

A kör alapszabályából adódóan minden hónap harmadik hetének hétfőjén a tagoknak módjukban áll találkozni a Selye János Gimnázium épületében. Ezek az összejöveteleken szervezési kérdések kerülnek megvitatásra. Évente egyszer – június első hetének szombatján ún. Nagytalálkozót rendezünk, amelynek fő programpontja az Arany Matúra oklevél átadása azoknak a diáktársainknak, akik abban az évben jubilálnak, 50 évvel azelőtt érettségiztek a gimnáziumban. Minden év októberében harmadik hetének szombatján pedig tagsági összejövetelt tartunk, amelyben értékeljük addigi munkánkat. A tagok hozzászólásai, ötletei

alapján tervezzük, szervezzük további tevékenységünket. A Baráti Kör negyedévenként belső használatra hírlevelet ad ki Komáromi Öregdiák címmel. A (16 oldalas) lapot ötagú szerkesztőbizottság készíti. Lapunk a következő négy pillérre épít: hírt ad a baráti kör tevékenységéről; az Emlékezzünk! c. rovat nem hagyja feledésbe merülni az intézmény mindenkori „nagyjainak” példaértékű munkásságát, elért eredményeiket; a Fáklyavivők rovat azokról szól (azokkal készül interjú), akik öregbítik gimnáziumunk hírnevét; az Alma mater ma a Selye János Gimnáziumban folyó oktató-nevelő munkáról ad hírt, mind diákjainak, mind

tanárainak gazdag tevékenységéről, elért eredményeiről számol be.

A Baráti Kör tagjainak többsége Révkomárom szülőtte, illetve komáromi lakos, aki életének nagy részét a városban élte le; érdekli a hős város múltja, szeretné, ha jelene és jövője egyaránt méltó lenne múltjához. A tagok tudják: nem elég akarni, tenni is kell, hisz mint tapasztalják, tennivaló van bőven.

Baráti Körünk 2009. januári és februári hétfői összejövetelét – meghívásunknak eleget téve őt, városunkban már jó néhány éve sikeresen működő polgári társulás (PT) képviselői tisztelték meg jelenlétükkel; név szerint: dr. Szénássy

Zoltán és JUDr. Keszegh Margit – Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület; Tarics Péter – Széchenyi István PT; Batta György – Lélekharang PT; ifj. MUDr. Bastrnák Ferenc és Korpás Péter mérnök – Te Ügyed Kör PT; Csémy Olivér mérnök és Litomericky Nándor mérnök – Palatinus PT; megjelent körünkben Stubendek László mérnök, a Csemadok Városi Szervezetének elnöke is. MUDr. Bastrnák Ferenc, Baráti Körünk elnöke üdvözölte a vendégeket, megköszönte, hogy elfogadták a meghívást, s egyben felkérte őket, mutassák be társulásukat: szóljanak céljaikról, tevékenységükről, terveikről.

Az egyes társulások képviselőinek (többsége egyben gimnáziumunk öregdiákja) beszámolóit hallgatva örömmel konstatálhattuk – bár mindegyik társulás más-más úton jár, arculata más: van, amely szobrokat állít, emléktáblákat helyez el a városban, a város „nagyjainak” példaértékű emlékére; olyan is van, amely édes anyanyelvünk, illetve zene-kultúránk őrzőjeként áll a „strázsán” – különbözőségük ellenére céljaik azonosak: a gyökerek, a történelmi és nemzeti tudat erősítése; a hagyományőrzés és -teremtés; a magyar kultúra ápolása, az ifjúsággal való megismertetése, megszerettetése és műveltetése; az egészséges lokálpatriotizmus beoltása a jövő generációba. Közös „ügyünk”, hogy minél többen legyenek, akik városukért a jövőben is tenni akarnak; a „feladaton”, melyet Klapkántól kaptunk: „Legyen Komárom a magyarok Mekkája” – még sok-sok évszázadon át munkálkodjanak.

A jelenlevő társulások megegyeztek abban, hogy a jövőben szorosan együttműködnek: megküldik egy-

másnak évi terveiket azzal a céllal, hogy „üzenetük” minél többekhez eljusson, igyekeznek összehangolni rendezvényeik időpontjait, ezekről egymást idejében értesítik; egymás rendezvényeit kölcsönösen propagálják, hogy minél nagyobb legyen azok látogatottsága.

A Komáromi Magyar Gimnázium Baráti Körében – működőképessége folytán – felvetődött a gondolat: minden felvidéki középiskolában meg kellene alapítani az öregdiákok baráti körét. Ki lehetne alakítani egy országos hálózatot: a baráti körök szövetségét. Gondoljunk csak bele, az ilyen nagyszámú értelmiségi mozgósítása mekkora erőt képviselne közös „ügyünk” életben tartásához. Annak ellenére, hogy Baráti Körünk 2007-ben 16 középiskola igazgatóságának küldött levelet, melyben felkínálja segítségét az intézmény saját baráti körének megalapításához, sajnos, érdeklődés – visszajelzés – mindössze Királyhelmecről és Somorjáról érkezett.

Ha bárhol, bármely középiskolában már tevékenykedik Baráti Körünkhöz hasonló társulás, kérjük, jelezzék, s az esetleges szándékot is az együttműködésre. Azoknak az iskoláknak, amelyeknek szándékában van a baráti kör megalapítása, továbbra is felajánljuk segítségünket annak megszervezésére.

Elérhetőségünk:

Selye János Gimnázium

„Öregdiákok”

945 01 Komárno

Ul. bisk. Királya 5

jarnipot@gymhskn.edu.sk.

*Stirber Lajos ny. pedagógus,
a Baráti Kör tagja*

Március idusán

40 éve történt

Zúg március az Eötvös Kollégiumban!

Március 15-re az Eötvös Kollégiumban mindig gondosan, jól megválasztott előadóval, színvonalas, méltó programmal készülünk. Ez a mi ünnepünk (a mindenkori ifjúságé) volt! Még inkább azzá vált negyven éve, amikor 1969 március idusát egykori kollégista társunk új versével köszönthettük. Emlékeinkben úgy él, hogy Szabad György

tanár úr veretes beszéde és a 48-as dalok után, maga a költő lépett a zsúfolt Társalgó emelvényére. Vaskos hangján egyenesen a szívünkbe dörögte petőfi ébresztőjét. Ez varázslatos erővel ragadott magával mindnyájunkat. Hallatán újjáéledtünk. Zúgott a taps! Megéreztek, hogy ez a mi nemzedékünk márciusi szózata:

Utassy József: Zúg március

*Én szemfedőlapod lerántom:
kelj föl és járj, Petőfi Sándor!*

*Zúg Március, záporos fény ver,
suhog a zászlós tűz a vérben.*

*Hüvelyét veszti, brong a kardlap:
úgy kelj föl, mint forradalmad!*

*Szedd össze csontjaid, barátom:
lopnak a bőség kosarából,
a jognak asztalánál lopnak,
népek nevében! S te halott vagy?*

*Holnap a szellem napvilágát
roppantják ránk a hétszer gyávák.*

*Talpra, Petőfi! Sírodat rázom:
szólj még egyszer a Szabadságról!*

Azóta sok víz lefolyt a Dunán, de e híres költemény népszerűsége nőttön nő, mert igazsága ugyanolyan érvényes ma, mint megszületésekor. 40 év múltán már mondhatjuk, hogy időtálló. Amíg él 1848 és Petőfi emléke: Zúg március is.

Az Eötvös Kollégium Baráti Köre

A lámpás szerepéről

A szlovákiai magyar iskolák az egész évben szinte megszakítás nélkül a beiratkozással foglalkoznak. Folyamatosan szorongunk, elég gyermeket hoznak-e a szülők az óvodába, tudunk-e és hány diákkal első osztályt nyitni az alapiskolában, lesz-e elég jelentkező a gimnáziumba, szakközépiskolába...

Arról már a legtöbb helyen álmodni sem merünk, hogy esetleg két-három párhuzamos osztály is lehet egy-egy évfolyamban. Persze akad néhány kivétel is. Van olyan középiskola, ahol akár vissza is utasítják a jelentkező diákok egy részét.

Azt is tudjuk, kevés gyermek születik, s a magyar szülők sem választják mindig a gyermekük anyanyelvén oktató-nevelő intézményt. Ehhez társul még a médiá-

ból áradó, az iskolaválasztást befolyásoló egyszóveges: olyan iskolát válasszunk, ahol lehetőleg minden anyagi feltétel adott ahhoz, hogy jól felkészítsék gyermekeinket a továbbtanulásra.

Ez rendben is van, nekem mégis hiányérzetem van évek óta, ha az iskolák pozitívumainak bemutatását szolgáló cikkeket olvasom az újságokban, vagy hasonló témájú beszélgetést hallgatom a rádióban, televízióban.

Általában arra hívják fel a szülők figyelmét, hány idegen nyelvet oktatnak az iskolában, milyen szakkörök állnak a diákok rendelkezésére, melyekben fejleszthetik tehetségüket, van-e uszoda, sportpálya, s főleg – hogy van felszerelve az intézmény számítógépekkel, s más modern segédeszközökkel.

Igen, ezek nagyon fontos tényezők a szülők helyes döntése szempontjából. Ugyanakkor szinte soha nem esik szó arról, kik, milyen tanáregyenísek foglalkoznak a gyermekekkel, a diákokkal. Márpedig a tanárok és a diákok csak együtt tudnak eredményes, alkotó munkát végezni.

Mielőtt valamiféle öskövületnek titulálnának, aki nem szereti, vagy talán fél a modern technika alkalmazásától a tanítás folyamán, szeretném leszögezni, hogy ez még véletlenül sem igaz. Évekig tanítottam a matematikán és fizikán kívül ún. oktatástechnikai gyakorlatot, melynek keretében éppen arról igyekeztem meggyőzni tanítványaimat, hogy milyen fontos szerepe van a technikai eszközöknek az oktatásban, s magam sem tudtam elképzelni a tanítást ezek alkalmazása nélkül.

De!!! Van-e olyan gép, berendezés, mely pótolni tudja a pedagógust?! Az óvodában mely segédeszköz helyettesíti az óvónéni simogató kezét, meleg hangját, biztató szavait? Ha elfogy a mese a CD-n, ki talál ki újat?

Helyettesíthető-e számítógéppel a tanító türelmes magyarázata, esetenként a le-le maradozó diákokat számonkérő, vagy szigorú, ugyanakkor szeretetet sugárzó ösztönzése?

A középiskolai tanárokat a lassan felnövekvő diákok nem csak aszerint értékelik, mekkora ismerethalmazt adnak át nekik, hanem törvényszerűen példát is vesznek tőlük. Követendő, elutasítandó, de mindenképpen mértékadó példaképpé válik minden tanár. A technika segíthet az oktatásban, de nem tudja, s nem is feladata helyettesíteni a tanár-EMBERT. A tanár, mint egyéniség természetesen nem csak az iskolában, az oktatás keretében hat diákjaira, s a szülők sem ott ismerik meg igazán. Látják őt polgári, szülői, hivatalos és civil szerepben, utcán és üzletben, templomban és szórakozóhelyen, családapaként és gondos anyaként.

A szülők azt is megfigyelik, hogy az általuk választott iskola pedagógusai bekapcsolódnak-e a közéletbe, vagy csupán az iskola falai közé bezárkózó oktatók. Vállalják-e a nyilvánosság előtt az értékeket, melyekről a tanítási órákon beszélnek.

Magyar pedagógusok esetében csak beszélnek az anyanyelv fontosságáról, vagy saját családjuk, gyermekeik is ezt képviselik, s nem választottak más tanyelvé iskolát.

Amikor a nemzeti kultúra, történelem, népművészet pótolhatatlan szerepét hangsúlyozzák, ragaszkodnak-e ők maguk is ezekhez az értékekhez. Látják-e őket a szülők a különböző kulturális rendezvényeken?

Lehetne még tovább sorolni azokat a szempontokat, melyek meghatározzák az iskola profilját, befolyásolják egy-egy család döntését, amikor azt mérlegelik, érdemes-e azt a bizonyos oktatási intézményt választani. Ez a néhány mondat sem valamiféle számonkérés, nem is ez volt a célom. Tudom, amikor egy iskola szeretné felhívni a figyelmet saját eredményeire, a színvonalas oktatásra, elsősorban diákjai teljesítményeit hangsúlyozza. Ugyanakkor fontosnak tartom azt is, hogy mutasson rá a pedagógusok általában alig értékelt munkájára is.

Iskoláink nem csak a beiratkozás idején, hanem az egész év folyamán sugározzák azt a szülők, a jövődiákok felé, hogy ott a tudáson kívül gondoskodást, szeretetet kapnak.

Hirdessék, „azért is érdemes minket választani, mert olyan pedagógusok nevelik, oktatják a fiatalokat, akik a megalapozott tudás, a korszerű pedagógiai módszerek mellett felelősséggel, szeretettel formálják egyéniségüket, akikre majd évek múlva úgy emlékeznek tanítványaik, mint életüket meghatározó módon befolyásoló emberekre”.

Dolník Erzsébet

Versek és pedagógusok

Szeretném az írásom elején leszögezni, hogy minden csodálatom a mai pedagógusoké. Tudom persze, teljesen más világot élünk, mint akkoriban, amikor még én is iskoláskorú voltam, s amikor még a pedagógust tisztelet övezte. Holott már azok sem azok az idők voltak, amikor az még fáklásként világlított, s egy kis közösségben komoly megbecsülésnek örvendett. Pedagógusaimat máig is a legnagyobb becsben tartom számon, hisz nekik köszönhetem, hogy ott tartok, ahol tartok, s még mindig erőt tudok me-

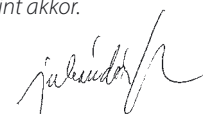
ríteni abból a szellemi és erkölcsi táplálékból, amit tőlük akkor kaptam. Néha rápillantok a falon függő érettségi tabló bekeretezett, kicsinyített változatára, s valahogy mindig megnyugtat. A minap az 1848-as megemlékezésen Márai Halotti beszéd c. versét adta elő egy gimnazista lány, s mellettem volt gimnáziumi magyartanárom kattogtatta a fényképezőgépét. Ő volt az, aki 1987-ben azzal indított bennünket a nagyvilágba, hogy felolvasson egy verset név és cím nélkül. Mire a végére ért, könnyes lett a szeme, s csak annyit fűzött hozzá, félig a katedra és az ajtó között, hogy pár év, s talán a szerző neve is publikus lesz majd tájainkon. Alig három év múlva Koltai Róbert előadásában hallottam ismét a verset, immár a szerző nevével együtt, s amikor teljesen véletlenül volt magyartanárommal Kassán, a Márai-emléktábla avatásán összefutottunk, boldogan közöltem vele a számomra nagy hírt: „Tanár úr (akkor már nem az elvtárs megszólítás dukált), már tudom, hogy ki írta a verset!” Azóta se éltem át „diákként” nagyobb sikerélményt.

Évekkel később úgy hozta a Sors, hogy a Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Verseny-szervezője lehet-

tem. Találkoztam sok kirendelt és még több lelkes, a diákjai sikerének örülni tudó pedagógussal. Olyanokkal, akik nemcsak diplomás magyartanárnéknak hozták el a csemetéjüket, hanem maguknak is fontos volt a versek, a szép szavak szeretete és annak átadása. Kerestük hát a lehetőséget, hogyan is köszönjük meg nekik azt, hogy a tanítási időn túl is foglalkoznak a rájuk bízott tehetséges nebulókkal, s elcipelik őket a sokszor igencsak fárasztó versenyekre, ahol néha még rendes szállás vagy koszt sem akad. Az ő megbecsülésükre hoztuk létre a Kulcsár Tibor-díjat, amelyet arról a pedagógusról, nem mellékesen költőről neveztünk el, aki tényleg egyik fáklájája volt ennek a mozgalomnak. A díjnak mára komoly szakmai presztízse lett, hisz az elmúlt években olyanok kaphatták meg, mint Z. Urbán Aladár, Vas Ottó vagy Ujváry László, akik szívvel-lélekkel voltak ott még akkor is a katedrán, amikor eltiltották őket, s azt is tudták, hogy nem vagyonszerző emberként fognak meghalni. S az is jólesik a Rimaszombatba eljövő pedagógusoknak, hogy a mai szervezők egy szál virággal és oklevéllel köszönik meg a munkájukat.

Válogatok az élményeim között, s eszembe jut egy réges-régi emlék:

még az évezred legelején az I. kategóriában egy pöttömnyi kislány győzött, aki miután megtudta a nagy hírt (hisz visszafelé sorolva a helyezetteket, már csak ő maradt), a tanítónője nyakába ugrott, s hangosan ujjongott. Ezt a következő évben is megismételte. A napokban Naszvadon jártam, ahol lehetetlen volt elkerülnöm az illető tanítónőt, Holka Gizellát, aki a pedagógusi munkája mellett, önkormányzati képviselőként a helyi kulturális életet is igazgatja, s amíg a vendégszobájában falatozom, már Rimaszombatban és Rimaszécsen, a Nyújtst a kezed! országos roma szavalóverseny helyszínén járunk. Ő talán az egyetlen, aki Rimaszombatban még egyetlen évadot sem hagyott ki, s amikor este elkísér a kultúrházba, s összefutunk a néhány sorral feljebb emlegetett kislánnyal, aki ma már igen csinos hajadonná cseperedett, összefutnak a szálak, s ugyanúgy elértékenyülök, mint akkor.

Juhász Dósa János

A pedagógustalálkozó résztvevői

Pedagógustalálkozó Ipolybalogon

2008. március 5-én az ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola szervezésében került sor a Nagykürtösi járás pedagógusainak találkozójára. A rendezvényen megjelent harmincnegyzet pedagógust Skabela Rózsa, az alapiskola igazgatója köszöntötte, majd Hamerlik Richard, az MKP járási elnöke szölet a résztvevőkhöz. Őket a naszvadi székhelyű DORTUN cég bemutatója követte, amely tanszékesszökök forgalmazásával, iskolabútorok gyártásával, eladásával foglalkozik, s ami nem elhanyagolható

tényező: a régi iskolai bútorokat fel is vásárolják, majd értéküket levonják a náluk vásárolt új bútor árából. Közreműködésükkel megismerkedhettünk az interaktív tábla kihasználásának lehetőségeivel, előnyeivel, újszerűségével. A bemutató után került sor Fazekasné dr. Fenyvesi Margit előadására, aki az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Karának docense. Előadásának mottója a címben idézett mondat volt, címe s egyben témája: A maga-

*„A gyerekek így viselkednek,
ahogyan mi bánunk velük”*

tartászavar, és ami mögötte van. S hogy miért épp ezt a témát járta körül a mai pedagógustalálkozó résztvevőivel? Egyre gyakoribbá válnak iskoláinkban a tanulási és magatartási zavarokkal küzdő diákok, s velük együtt a problémák, megoldásra váró kellemetlen helyzetek is. A nehezen nevelhető tanulók általában agresszívak, megszegik a szabályokat, szembefordulnak a közösséggel, dühkitöréseket produkálnak. S ez nemcsak a tanulási zavar tüneteit mutató vagy magatartászavaros diákoknál jelentkezik, hanem a hiperaktív, hallássérült, a tanulásban akadályozott, az autisztikus tüneteket mutató, de akár a tehetséges tanulóknál is. A velük való bánásmód, hatékony nevelési módszer megtalálásában nagy szerepe van a miértek megválaszolásának, vagyis: miért szegi meg a szabályokat, miért agresszív stb. Ehhez szükséges a tanuló családi hátterének, körülményeinek ismerete, önértékelésük, önképnek vizsgálata, s minden tényező figyelembe vételével s esetleg a gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus vagy pszichológus segítség-

gének igénybevételével kell a nevelőnek és szülőnek megtalálnia azt az utat, amellyel a problémák kezelhetők, a feszültség oldható. A hasznos és tanulságos előadást követően az ebéd után a pedagógusok még kötetlenül folytatták a tapasztalatcserét, s reményeink szerint mindenki azzal tért haza, hogy érdemes volt a tavaszi szünidő egy napját az effajta továbbképzésre fordítani, s szükség van arra is, hogy találkozzunk, megbeszéljük gondjainkat, s tapasztalatot cseréljünk mi, az itt, egy régióban élő és sokszor azonos problémákkal küzdő tanítók s nevelők.

-ná-

György Renáta, az ipolybalogi alapiskola gyógypedagógusa és az előadó, Fazekasné dr. Fenyvesi Margit

Régiségek az iskolában

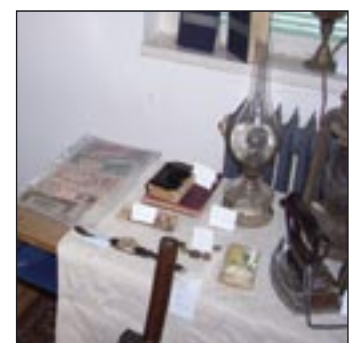
A Nemeskajali Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolában nagy gondot fordítunk a népi hagyományok ápolására, elődeink életének, szokásainak megismerésére. Eddig a tanulók csak múzeumokban láthattak régi ruhadarabokat és

használati tárgyakat, az elsősöket oktató Eperjessy Éva azonban elhatározta, hogy kiállítást rendez az iskolában.

A gyerekek gyűjtésbe kezdtek. Hetekig tartott, míg szüleik, nagyszüleik segítségével felkutatták a padlásokon, pincék mélyén heverő értékes tárgyakat. S bár nehezen indult, fokozatosan összegyűlt egy kisebb kiállításra való régiség. A leporolt, megtisztított „kincsek” az egyik osztályban kaptak helyet. Volt ott mindenféle edény, mérleg, szerszám (pl. kézzel hajtható fúró), kézitáska, petróleumlámpa, szövöszték, vajköpülő – de még régi bútordarab, hímzett terítő,

imakönyv, Tótkomlósról származó iskolai ellenőrző, karóra és papírpénz is. A gyűjtésbe az iskolai alkalmazottak is bekapcsolódtak. A kiállításra meghívtuk az óvodásokat, valamint a nyílt napon részt vevő szülőket és vendégeket. Mint kiderült, akad még otthon értékes régiség, melyet megérné felkutatni és megőrizni. Az iskolában helyszűke miatt nincs rá lehetőség, de talán közösségi szinten is érdemes lenne bemutatni egy hasonló kiállítást.

Futó Mária

Hetven évvel ezelőtt történt

Az „önálló” szlovák állam létrejötte

„Ez az állam a szlovák nemzet ezeréves nemzeti törekvésének gyümölcse, nem pedig a széttűzött csehszlovák államszövetség roncsa. Ez az állam a választott Szlovák Nemzetgyűlés törvényhozóinak egyhangú határozata által vált valósággá, nem pedig idegen diktátum vagy erőszakos belső hatalomátvitel nyomán.”

(Jozef Tiso, 1939)

A 20. század történetét kutató historiográfusok persze kicsit másként látják az első szlovák állam megalakulásának körülményeit, mint annak vezető politikusa. Ivan Kamenek a Trauma – Az első Szlovák Köztársaság (1939-1945) című monográfiájában Tisoval ellentétben például éppen azt állítja: a szlovák állam Csehszlovákia náci szétverésének „melléktermékeként” jött létre.

Néhány hónappal Csehszlovákia megalakulása előtt az amerikai csehek és szlovákok képviselői 1918. május 30-án Pittsburghban egyezményt írtak alá. Az egyezményt ellátta kézjeggyel az 1916-ban Párizsban megalakult Csehszlovák Nemzeti Tanács elnöke, Tomáš G. Masaryk is. A pittsburghi egyezmény a csehek és a szlovákok közös államnak létrehozását tűzte ki célul, melynek keretében a Magyarországtól elszakadó Szlovákiának autonómiát ígértek. Csehszlovákia megalakulása után a csehszlovakizmus hamis ideológiájához ragaszkodó, a prágai centralizmust erőltető vezető politikai erők és politikusok azonban nem óhajtottak tudomást venni a szlovákoknak tett pittsburghi ígéretről. Az első Csehszlovák Köztársaság egyik legbefolyásosabb politikusa, Eduard Beneš például kijelentette: „Engem soha nem tudnak rávenni arra, hogy elismerjem a szlovák nemzetet...” Világos beszéd. Ha a szlovák nem önálló nemzet, vajon milyen alapon járna Szlovákiának autonómia? Így jóformán a csehszlovák állam létrejöttével egyidőben kibontakozott a szlovák autonomista mozgalom, melynek zászlóvivői Hlinka páter Szlovák Néppártja és a Szlovák Nemzeti Párt politikusai voltak. Hlinkaék elvetették a csehszlovakizmus elméletét, és

Vojtech Tuka, a szlovák nemzetiszocialisták vezéralakja

politikai harcot hirdettek meg a szlovák autonómia kivívása érdekében.

Az 1930-as évek második felében Csehszlovákia a náci Németország figyelmének középpontjába került. A súlyos belső és külső problémákkal küzdő állam húsz évig tartó fennállás után gyorsan szétesett. A vég a müncheni konferenciával (1938. szeptember 29-30.) vette kezdetét, amikor a nyugati demokráciák jóváhagyásával Hitler Németországa elvette Csehszlovákiától a döntő részben németek által lakott Szudéta-vidéket. Egy héttel később a szlovákok léptek. Kihasználva a csehszlovák állam meggyengülését, 1938. október 5-6-án a Néppárt által Zsolnán szervezett gyűlésen a szlovák pártok képviselői kimondták Szlovákia autonómiáját – a (második) Csehszlovák Köztársaságon belül. Andrej Hlinka azonban már nem lehetett részese ennek az eseménynek, mert néhány héttel korábban elhunyt. Hamarosan létrejöttek az autonóm Szlovákia hatalmi szervei. Október 7-én a Néppárt vezető politikusa, Jozef Tiso vezetésével kormány alakult, 1939. február 2-án pedig megkezdte

működését az előző év decemberében megválasztott Szlovák Nemzetgyűlés (ennek a tagja volt a szlovákiai magyarok képviselője, Esterházy János is). A csehszlovák állam új politikai garnitúrája 1938. november 22-én alkotmánytörvénnyel ismerte el a szlovák autonómiát. Időközben persze a nagyobb önállósággal járó eufóriát mérsékelte, hogy 1938 októberében a lengyelek, november 2-án pedig a magyarok érvényesítették területi igényeik egy részét Csehszlovákiával szemben. Ugyanakkor Hlinka Szlovák Néppártjában a Tiso vezette ún. konzervatívokkal szemben megerősödtek a Vojtech Tuka köré tömörülő radikálisok, akik az autonómiát csupán a teljes önállósághoz vezető első lépcsőfoknak tekintették. E csoportosulás képviselői többször is tárgyaltak a náci Németország vezetőivel, 1939. február 12-én Tuka egyenesen Hitlertől kért támogatást a szlovák függetlenség kinyilvánításához. A Führernek éppen kapóra jött a szlovák kezdeményezés, mivel soha nem mondott le a maradék cseh és morva területek bekebelezéséről, ám Münchenben annak idején kijelentette: nin-

A Führer fogadja Tiso pátert

csenek további területi követeléseit Csehszlovákiával szemben. A szlovák függetlenség kinyilvánítása viszont teljesen új helyzetet teremtene – akkor ugyanis már nincs többé Csehszlovákia. A német politikusok a radikálisokhoz tartozó Karol Sidort szemelték ki arra, hogy kikiáltassák vele a független Szlovákiát. Ő azonban váratlanul nemet mondott. Közben a prágai kormányzat felfigyelt a háttérben zajló német-szlovák konspirációra, és március 9-10-én katonai puccsal eltávolította a Tiso-kormányt. Sidor vezetésével alakult meg az új kabinet.

Március 13-án Hitler magához rendelte a báni (ma Bánovce nad Bebravou) plébánián tartózkodó, ekkor semmilyen politikai pozíciót be nem töltő Jozef Tisot, s közölte vele: ha a szlovákok kikiáltják az önállóságukat, ő támogatja azt, ha nem, sorsára hagyja őket – s nyilvánvaló, hogy a területeiket a magyarok foglalják majd el. Tiso némi gondolkodás után ráállt az alkura. Még Berlinből március 14-én délelőttre összehívatta a parlamentet. Otthon a képviselők előtt egy zárt ülésen felvázolta a Hitlerrel folytatott beszélgetését. 1939. március 14-én 12 óra 7 perckor a Szlovák Nemzetgyűlés 63 jelen levő képviselője – az elnöklő Martin Sokol kérdésére, miszerint ki támogatja a független Szlovákia kikiáltását – felállva elénekelte a „Hej, Slováci” kezdetű himnikus dalt. Európában új állam született. A náci Németország egy újabb, megbízható csatlósa.

A következő napon a német csapatok megszállták és a Harmadik Birodalomhoz csatolták a maradék cseh és morva területeket, míg Kárpátaljára Horthy katonasága vonult be. Csehszlovákia évekre eltűnt a térképről.

Pelle István

Négy győzelem a földrajzversenyeken

Az előző évek során már többször beszámoltunk iskolánk, a komáromi Selye János Gimnázium földrajzsikereiről. Azóta ismét eltelt egy év, és az iskola geográfiát kedvelő diákjai újból megmérettették tudásukat. A nyári szünetben hazahozták a Kárpát-medence nemzetközi földrajzverseny 1. (Kovács Orsolya) és 3. helyezését (Baranyai Tímea), legutóbb pedig három első helyezéssel gazdagodtak a tanulók! Aranyosmaróton (Zlaté Moravce) az országos geográfiai olimpia kerületi döntőjét rendezték meg, melyre gimnáziumunk két tanulója készítette el pályamunkáját, mégpedig szlovák nyelven. Lovász Péter a *Nemzetközi konfliktusok az ivóvízkészletekről* című témát dolgozta fel, Farsang István pedig a *Szlovák Karszt Nemzeti Park geomorfológiai alakzatairól és életkörüzetének geofaktorairól* állította össze

beszámolóját. Az igényes pályamunkák szóbeli megvédése és a prezentáció után írásbeli feladatlapok megoldása következett az éppen aktuális gimnáziumi tananyagból. Az ógyallai Lovász Péter a C, rimaszombati diákunk, Farsang István pedig a D kategória győzteseként utasította maga mögé a többi versenyzőt, elnyerve ezzel az országos fordulón való részvétel jogát, amelyet majd áprilisban rendeznek meg.

Ugyancsak a közelmúltban került sor Tolna megye székhelyén, Szekszárdon a 15. Kőrösi Csoma Sándor Nemzetközi Földrajzverseny döntőjére, melynek témája ezúttal Lengyelország volt. A verseny fővédnöke Marcin Sokołowski, a Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetségének főkonzulja volt. A 78 beérkezett pályamunka közül a legjobb 25 közé hatból öt „selyés” is bekerült, viszont meghívót

Morávek Bence, Kovács Orsolya és Fehér István felkészítő tanár

a versenyszabályzat alapján egy iskolából csak maximum két diák kaphat. Iskolánkat Morávek Bence újoncként, Kovács Orsolya viszont már tapasztalt versenyzőként képviselte. Földrajzi, kultúrtörténeti, gasztronómiai, sportbeli és irodalmi felkészültségüket egyaránt próbára tehetők az írásbeli és szóbeli fordulók során. Bence a 16. helyet szerezte meg, Orsolya pedig tavalyi győzelmét megvédve idén is a dobogó legfelső fo-

kára állhatott. Jutulma pedig egyhetes lengyelországi utazás lesz augusztusban, melyet a Pécsi Tudományegyetem adjunktusa, a Földrajz tanszék vezetője, dr. Gyuricza László vezet majd.

Köszönöm diákjaimnak a sok munkát, a becsületes hozzáállást, kitartást. Orsolyának pedig külön is sikeres érettségit, majd egyetemi felvételi vizsgát kívánok!

Fehér István, földrajztanár

A kitüntettek

„Egy összekuszált világ emberiségének lelkiismerete vagyok”

A legújabb közvélemény-kutatás adatai szerint a magyar nyelvterületen az írók közül első helyen Wass Albert, másodikon Jókai Mór és Móricz Zsigmond, harmadik helyen Gárdonyi Géza és Mikszáth Kálmán helyezkedik el. Az élmezőnyt az a Wass Albert vezeti, akiről néhány évtizeddel ezelőtt – legalábbis tájainkon – a legszerényebb információk sem álltak rendelkezésünkre, nemhogy könyvei! (Nem így szülőföldjén: az erdélyiek mindig tisztelettel és kegyelettel említették s említik nevét, rajongva olvasták a második világhétség előtt után, száműzetésben írt műveit egyaránt.)

Wass Albert a Mezőség szívében, a Kolozs megyei Válaszúton született 1908. január 8-án, arisztokrata családban. A Mezőség a magyar nemzeti tragédia egyik szemléletes színtere: már a 17. századtól a mind nagyobb számban betelepülő oláh-románok révén kezdetben vegyes lakosságúvá, majd fokozatosan román többségűvé vált. E folyamatot – amint Wass Albert is megemlíti – többek között egyik őse is előidézte, amikor a földek megművelésére olcsó munkacserét, biztosítva számukra az emberibb körülményeket, még papot is hozatott számukra e vidékre, s engedélyezte részükre a templomépítést is... A behozottak utódai később a kastélyt felgyújtották, a magyar templomot lerombolták. A család régi kastélya Válaszúton már nem áll, helyén konzervgyár éktelenkedik...

Wass Albert második otthona, a czegei kastély is román rombolási düh áldozata lett. S nemcsak a múltban, napjainkban is kormány szinten él s terjed az a nézet, hogy Wass Albertnek még az emlékeztét is irtani kell!

Tanulmányait Kolozsvárott kezdte a nagy múltú Farkas utcai Református Kollégiumban. A sikeres érettségi után Debrecenben, a Gazdasági Akadémián elsajátítja a földtudományos megművelésének ismereteit, amelyeket az otthoni mintagazdasága kiépítésében kamatoztat. Amikor katonának sorozzák, megtehetné, hogy kiváltja magát s magyar nyelvte-

Wass Albert-szobor

rületre kerülhetne – ő azonban vállalja, hogy Bukarestben katonáskodva ismerkedjen a román mentalitás sajátosságaival. Később még Németországban és a Sorbonne-on végez tanulmányokat, 1944-ben Kolozsvárott díszdoktorrá avatják, majd visszatér családi birtokára, s a nyugati egyetemeken szerzett kertészeti és erdészeti ismeretei alapján irányítja családi birtokát.

A gazdálkodástól egyre gyakrabban ragadják el irodalmi sikerei. 1928-ban jelenik meg első verseskötete, amelyet

újabbak követnek. Irodalmi munkásságára felfigyelnek az erdélyi helikonisták, s meghívást kap a gróf Kemény János marosvécsi birtokán évente megrendezett, vadászattal egybekötött irodalmi és művészeti találkozóra. A kiváló vadász és elkötelezett ifjú tollforgató a hegyek varázslatos környezetében, Áprily Lajos, báró Bánffy Miklós, Berde Mária, Dsida Jenő, Gulácsy Irén, Kuncz Aladár, Nyíró József, gróf Kemény János, Reményik Sándor, Tamási Áron társaságában életre szóló, emlékezetes beszélgetéseket folytat a Kós Károly által

faragott nagy kőasztal mellett. A helybeliek anekdotaként ma is emlegetik, hogy minden este valamelyiküknek fel kellett valamit olvasnia legújabb irodalmi terméséből. Az egyik estén Dsida Jenőn volt a sor, s akkor hangzott el első ízben a Psalmus Hungaricus. Mire befejezte, könnyűült mindegyikük szemében; Kós Károly odalépett Dsida Jenőhöz, átölelte őt, s a barázdás arcon csillogó könyvek közepette így szólt hozzá: „Te taknyos, hogy mersz ilyen szépet írni!”

Wass Albertet marosvécsi táj örökre foglyául ejtette. Gyakran visszajárt ide, az Istenszéke lett kedvelt helye.

Úttalan utakon, vízfolyásokkal szegélyezett, alig taposott ösvényen baktatunk egyre feljebb. A kidőlt, korhadó fatörzsek szinte emberpróbáló akadályokként emelkednek elénk. A Maros völgye felett uralkodó, 1370 m magas Istenszékére igyekszünk, amely Holtmaros nevű falu fölött, a Maros folyó bal partján, Szászrégentől 13, Marosvásárhelytől 50 km-re, a közút mellett fekszik. A több órás út megtevéséhez csupán az a tudat ad erőt: ha Wass Albert ezt számtalanszor megtette, akkor egy ízben mi is képesek vagyunk rá...

A lapos tetejű csúcsra érve, csodálatos látvány tárul elénk. Csak ott, a hatalmas szakadék szélén, a környező hegyvonulatokat szemlélve tudatosodik bennünk, milyen érzések vibrálhattak az író-költőben, amikor egyik kötetében így kiált fel: „Adjátok vissza a hegyeimet!” – Az amerikai száműzetésben meghalt író hamvainak egy részét itt, Istenszékén szórták szét.

A marosvécsi kastély vas-tagtörzszű fái történelmi korok idézői, a helikoni találkozó néma hírmondói. A fák árnyékában csorbítatlanul áll a helikoni asztal, mintha várná régi vendégeit, a várkertben található báró Kemény János és felesége, valamint gróf Wass Albert síremléke (A KŐ MARAD felirattal).

Wass Albert-szobrok, emléktáblák állítását ma is állami rendelet tiltja! A népszerű és közkedvelt írónak – aki félév-százados száműzetésében is Erdély s a magyar nép sorsfordító történelmét írta regényes rajzokban – köztéri szobra Romániában nem lehet! Magyarországon az utóbbi időben szép számmal található, pl. Sashalom, Debrecen, Budapest, Zugló, Miskolc, Sátoraljaújhely, Szigliget, Pákozd, Gödöllő, Szentés, Szeged, Szombathely, Verőce településeken – de az író szülőföldjén, köztéren a Wass Albert-rajongó egyre sem lel! Avattak Wass Albert-szobrot Szászrégenben a katolikus templomkertben, de az indultatos uszítások miatt bekerült a parókiára; Csíkszeredán Miklós Levente fafaragó alkotása múzeumban áll; Feketelakon a református templomkertben faemlékoszlop idézi az író, s az említett marosvécsi sem köztéri: kastélykertben idéz mementóként múltat és jelent.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy van egy (egyetlenegy!) köztéri szobra is, mégpedig Székelyudvarhelyen, a szoborparkban. Az akkori polgármester, Szász Jenő és a képviselőtestület törvénybe nem ütköző módon, név nélküli szobrot emelt „A vándor székely hazatalál” felirattal, amelyről mindenki tudja, kit ábrázol.

Mi Wass Albert bűne a román hatóságok szemében? – Wass Albert 1943-ban került ki a frontra zászlósként, majd hadnagy, több magyar főtiszt kommunikációs tisztje, illetve szárnysegéde lett..., viszont arról hallgatnak, hogy neki köszönhetően több száz civil lakos, köztük zsidó család is köszönheti, hogy nem lett sem a náci, sem az oroszok áldozata. Az erdélyiek szerint, kit érdekel, hogy nyilas vagy hungarista volt-e Wass. Kinek mérvadó a román hatóságok döntése, hogy távollétében elítélték...? A történelmet mindig a győztesek írják. A legnagyobb vád ellene – még napjainkban is! –, hogy arisztokrata volt. Aki ellenszenvesnek tartja még ma is az arisztokratákat, az olyan

Az Istenszékére vezető út

emberek értékét vonja kétségbe, akik az erdélyi s egyben az egyetemes magyar kultúrát, az oktatást, a gazdaságot évtizedeken keresztül támogatták. Olyan emberekről van szó, mint Lórántffy Zsuzsanna, Bethlen Kata, Wesselényi Miklós, Kemény Zsigmond, Kemény János, a Bánffyak, a Telekiek, a Rhédeyek, a Bethlenek...

Wass Albert 1945 húsvétján fiaival együtt Sopronnál elhagyta Magyarországot. Németországban kétkezi munkásként dolgozott, Amerikába 1951-ben érkezett. Kezdetben egy ohioi farmon dolgozott: szántott, vetett, állatot gondozott hajnaltól késő estig. Később a Floridai Állami Egyetemen tanított német és francia nyelvet valamint európai irodalmat és történelmet. Közben egymás után jelentek meg a nyugati kiadók gondozásában művei, amelyek szülőföldjére csak elvétve jutottak el – pedig mind-egyikben az otthoni tájat idézi. Idős éveiben szeretett volna hazatelepülni, legalábbis magyar állampolgárságot nyerni. Jómagam minderről Turcsány Pétertől, a Kráter Műhely Egyesület kiadásvezetőjétől értesültem, amikor a Kárpát-medencei Irodalmi Társaságok Szövetségének (KITÁSZ) körútján megismerkedtünk. (A Kráter Kiadó az elmúlt években külön rangot vívott ki a könyvpiacra Wass Albert életműsorozatának megjelenítésével.) A kiadásvezető

meghitt beszélgetés közben ismertette, s én megdöbbenve hallgattam Wass Albert utolsó éveinek küzdelmét az anyaország politikai elitjével. Ezt később a kiadásvezető internetes portálján is közzétette, onnan való az alábbi szemelvény:

Wass Albert 1996-ban a Magyar Köztársaság belügyminiszteréhez írt levelében többek között írta: **„Nyolcvannyolc éves vagyok, magyarnak születtem. (...) Mint magyar állampolgár kívánok hazalátogatni, nem pedig mint román vagy amerikai.”** A magyar állampolgárságát igazolni kívánó kérelméhez csatolta az édesapjának, saját magának és a még Erdélyben világra jött fiának, Vidnek a születési anyakönyvi kivonatát, valamint házasságlevelét, illetőségi és származási bizonyítványát, a grófi és a czegei előnév használati jogának elismerését, továbbá a vadászjegyét is. Jó fél esztendeig semmi válasz nem érkezett.

1997. január 21.: Kuncze Gábor főosztályvezetőjének válasza szerint Wass Albertnek nem áll fenn a magyar állampolgársága. A levél indokként magyarázza, hogy az író „magyar állampolgárságát – az 1945. évi fegyverszüneti egyezmény rendelkezései alapján – elvesztette, így a magyar állampolgárság fennállását tanúsító bizonyítványt kiállítani nem tudják”, és hogy „a magyar állampolgárságról szóló 1993.

Báró Kemény János és felesége síremléke a kastélykertben

évi LV. törvény alapján visszahonosítás útján szeresheti meg ismét a magyar állampolgárságot, ha ennek törvényi feltételei fennállnak. A törvény előírásai szerint kérelmére visszahonosítható az, aki bevándorlási engedéllyel Magyarországon lakik. A törvény nem teszi lehetővé a bevándorlás alóli mentesség megadását.“

1997. május 26.: Csoóri Sándor levélben sürgette Kuncze Gábort, hogy adja meg Wass Albertnek az állampolgárságát igazoló engedélyt.

1997. július 4.: A Magyar Belügyminisztérium Kuncze Gábor aláírásával „állampolgársági bizonyítványt állított ki Wass Albert részére.“ A bizonyítvány érvényessége „1997. június 26.-tól 1998. június 26-ig“ szólt. Vagyis egy (!) évre. Az idős író ezt méltatlannak és sérelmesnek tartotta, s nem kívánt élni a kicsikart és megalázó „ideiglenes bizonyítvánnyal“. Aztán egyszer csak elment: 1998. február 17-én öngyilkos lett.

Bármilyen politikai csatározások ösztüztébe is került – életében és utóéletében –, Wass Albert tagadhatatlanul a huszadik század legnagyobb író-költő óriása és legnagyobb magyarja! Nem kell egyéb bizonyíték, csak kézbe venni könyveit!

Pénzes István

Két észrevétel és három javaslat a pedagógus életpálya-modellt bevezető új törvényhez

A kormány jóváhagyott egytörvényjavaslatot a pedagógusok életpálya-modelljéről, amely végzettségük, szakképesítésük, továbbképzésük, előléptetések részleteit taglalja, tehát kiegészíteni hivatott a ma érvényes oktatásügyi törvényeket: az oktatásügy igazgatására vonatkozó 596/2003-nak és az oktatásügy finanszírozására vonatkozó 597/2003-nak a ma érvényes módosításait, valamint az oktatási szerkezetre vonatkozó 245/2008-as és a 306/2008-as törvényeket.

Ugyanezt a területet korábban „csak” miniszteri rendeletek szabályozták: a pedagógusok szakképesítésére vonatkozó 41/1966-os miniszteri rendelet és a 42/1996-os rendelet, amely a pedagógusok továbbképzésének formáit és egyéb részleteit taglalta.

Az alulfizetett pedagógustársadalom elvárásai e legújabb oktatásügyi törvénnyel kapcsolatban nagyok. Mindnyájan azt reméljük, hogy az attesztációk és a karrierállomások bevezetésével garanciát kapunk – törvény által – a pedagógusok társadalmi megbecsülésére.

Ha a magyar tanítási nyelvű iskolákban foglalkoztatott pedagógusok szemszögéből vizsgáljuk a törvényjavaslatot, fel kell tennünk a kérdést, vajon hoz-e megoldást régi gondjainkra, kijavítja-e ez a törvény a fent említett két miniszteri rendelet hiányosságait?

Sajnos, azt kell mondanunk: nem orvosolja igazán a 41/1966-os és a 42/1996-os miniszteri rendeletek által hagyott űrt, bár nyelvi jogainkat szavatolja, de az iskola tanítási nyelvén megvalósítható továbbképzésekhez intézményt vagy anyagiakat nem rendel.

1. észrevétel

A törvénytervezet az 5. § (1) pontjában – nagyon helyesen – megállapítja: a pedagógusnak joga van a folyamatos képzésben (továbbképzésben) azon a nyelven művelődni, amelyen végzi pedagógiai tevékenységét, tehát iskolája tanítási nyelvén. Ugyanakkor a törvényalkotók nem gondoskodtak arról, hogy a minisztériumot, vagy az oktatási minisztérium által fenntartott (az állami költségvetésre kapcsolt) továbbképzéseket szervező intézményeket (lásd a törvénytervezet 35 §-ának (2) pontjában a c) és a d) bekezdéseket) kötelezzék arra, hogy állami pénzen a kisebbségek nyelvén is kínáljanak akkreditált képzéseket. Több mint 300 olyan oktatási intézmény működik Szlovákiában, amelyekben magyar a tanítás nyelve. A pedagógiai módszertani központokban alkalmazni kellene olyan magyarul tudó, jól képzett szakembereket (nem 1-2 embert, hanem a magyar tanítási nyelven oktató pedagógusok részarányának megfelelő számú szakembert), akik képesek akkreditálásra előkészíteni és állami pénzből magyarul megvalósítani a folyamatos pedagógus-továbbképzéseket. Természetesen, ahhoz, hogy mindez működjék, az oktatásügy finanszírozására vonatkozó törvényben is ki kellene mondani, honnét, melyik pénzcsoportból mennyit lehet (kell) erre költeni. Mindaddig, amíg a törvény csak deklarálja nyelvi jogainkat, és nem rendel el kötelezőként a nyelvi jogok gyakorlását lehetővé tevő lépéseket a minisztérium számára, marad számunkra a régi séma: továbbképezheted magad állami pénzen a pedagógiai-módszertani központok valamelyikében, de csak szlovákul. Ha ragaszkodsz a magyar nyelvű tanfolyamhoz, fizess. A

nyelvi jogok deklarálásával viszont dicsekedhet a tárca külföldön...

1. javaslat:

A törvénytervezet 35. §-ának (2) pontját a következőképpen javasolom bővíteni:

A 35. § (2) pontjának új szövege:

„A pedagógusok számára folyamatos képzést a következő intézmények biztosítanak:

- iskola, egyéb oktatásügyi intézmény
- főiskola, egyetem
- az oktatási tárcá által létrehozott – folyamatos pedagógus-továbbképzéseket megvalósító – intézmény, amelynek külön részlege akkreditáltatja és kínálja képzéseit az állami költségvetésből a nemzetiségek nyelvén oktató iskolák pedagógusai számára a nemzetiségek iskoláinak tanítási nyelvén.
- az egyéb tárcák által létrehozott – folyamatos pedagógus-továbbképzéseket megvalósító – intézmény, amelynek külön részlege akkreditáltatja és kínálja képzéseit az állami költségvetésből a nemzetiségek nyelvén oktató iskolák pedagógusai számára a nemzetiségek iskoláinak tanítási nyelvén.
- az egyház, vallási közösségek és más olyan jogi személy, amelynek tevékenységi területe az oktatás.”

2. észrevétel

Amíg a törvényalkotók fontosnak tartják kimondani, hogy minden pedagógusnak kellő szinten kell ismernie az államnyelvet, addig a törvényjavaslatban az iskola tanítási nyelvének kellő szintű ismerete nem szerepel feltételként a pedagógiai tevékenység gyakorlásához (lásd a javaslat 6§-ának (1) pontját). Ez nem helyénvaló.

Annak a szülőnek, aki gyermekét nem államnyelvű, hanem más nyelvű iskolába írta be (erre alkotmányos joga van), érdeke fűződhet ahhoz, hogy gyermeke oktatói az iskola tanítási nyelvét kellő szinten ismerjék. Magyarán szólva: a törvény a pedagógusok számára az államnyelv kellő szintű ismeretét előírja, a tanítási nyelv ismeretét viszont nem. (Ezen ne lepődjünk meg, hiszen a tárcánál és a kutatóintézetekben – ahol a magyar iskolákat érintő tartalmi kérdésekre vonatkozó döntéseket előkészítik és meghozzák – sem kötelesek alkalmazni magyarul tudó szakembereket. Rólunk – nélkülünk.)

Annak a szülőnek, aki gyermekét nem államnyelvű, hanem más nyelvű iskolába írta be (erre alkotmányos joga van), érdeke fűződhet ahhoz, hogy gyermeke oktatói az iskola tanítási nyelvét kellő szinten ismerjék. Magyarán szólva: a törvény a pedagógusok számára az államnyelv kellő szintű ismeretét előírja, a tanítási nyelv ismeretét viszont nem. (Ezen ne lepődjünk meg, hiszen a tárcánál és a kutatóintézetekben – ahol a magyar iskolákat érintő tartalmi kérdésekre vonatkozó döntéseket előkészítik és meghozzák – sem kötelesek alkalmazni magyarul tudó szakembereket. Rólunk – nélkülünk.)

2. javaslat:

A tervezet 6. §-ának (1) pontját ki kell bővíteni: feltételként a pedagógiai tevékenység gyakorlásához az e) bekezdésben szerepeljen „az iskola tanítási nyelvének ismerete”. Hasonlóképpen, mint az államnyelv ismeretét, az iskola tanítási nyelvének ismeretét is elég az adott nyelvből letett érettségivel igazolni.

3. javaslat:

A fentiekre való tekintettel a törvénytervezet 11. §-ának címét: „Az állam nyelvének ismerete” címet a következő címmel javaslom helyettesíteni: „Az iskola tanítási nyelvének ismerete”.

A 11. § (1) pontjában az „államnyelv” fogalmat javaslom helyettesíteni az „iskola tanítási nyelve” szavakkal, és hasonlóképpen, értelemszerűen mindenütt a 11. § szövegében.

A Rákóczi Szövetség felhívása

Kérjük magyarországi olvasóinkat, ajánlják fel adójuk 1%-át a határon túli magyarság ügyében kifejtett tevékenységünk támogatására!

Felvidéki barátaink azzal segíthetnek e pénzforrás megszerzésében, ha magyarországi rokonaikat, barátait, ismerőseiket ez évre vonatkozó személyi jövedelemadójuk 1 %-ának felajánlására buzdítják a Rákóczi Szövetség részére. Ezzel jelentős forrásbővítést lehetne elérni a beíratkozási programokhoz.

A felajánláshoz a Rákóczi Szövetség adószámát kellene a kéréssel együtt eljuttatni az érintettekhez.

ADÓSZÁMUNK: 19719029-1-41

Előre is köszönjük szíves segítségüket kezdeményezésünkhöz.

Dr. Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke

Felajánlását előre is köszönjük!

A felajánlás módjának leírása és a felajánláshoz szükséges rendelkező nyilatkozat az alábbi linken érhető el: <http://www.rakocziszovetseg.org/common/main.php?pgid=honlap&honid=11&pid=2&lang=hu>

F E L H Í V Á S

Rólunk, nekünk szól

a **Nevelők fóruma** című rovat a Pátria rádió Hangadó című műsorában.

Áprilisban 9-én és 23-án lesz hallható a háromórás hírek után.

Szerkeszti Tóth Erika

II. Kaszás Attila Versmondó Fesztivál

A komáromi Jókai Mór Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Komárom Város, a Városi Művelődési Központ és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége 2009. június 20-án a Jókai Napok kísérő rendezvényeként meghirdeti a II. Kaszás Attila Versmondó Fesztivált.

Kaszás Attila, a sajnálatosan fiatalon elhunyt kiváló színművész iskolánk tanulója volt. Ünnepezt színrészként is büszkén vállalta felvidéki magyarságát, gyökereit, példaként szolgálva minden feltörekvő tehetséges fiatalnak. Szívügyének tartotta Petőfi, Arany, Radnóti verseinek érző, értő tolmácsolását.

A tavaly elindított és az ő emlékének szentelt versmondó fesztivál célja ráirányítani a figyelmet e három költőirás életművére.

Idén Radnóti Miklós költeményeiből kell egy verset választaniuk benevezőknek, kapcsolódva a költő 100. születésnapja alkalmából meghirdetett emlékévhez.

A versenyt két kategóriában hirdetjük meg:

- **I. kategória:**
az alapiskolák 5 - 9. oszt. tanulói, valamint nyolcosztályos gimnáziumok 1 - 4. oszt. tanulói számára
- **II. kategória:**
középiskolák 1 - 4. oszt. tanulói számára

A versmondók két költeménnyel készülnek:

- a. egy kötelezően választott Radnóti-verssel,
- b. egy tetszés szerint verssel.

A verseny védnökei:

- Bastrnák Tibor, Komárom Város polgármestere
- a Kaszás család képviselőjében Csiba Júlia.

A bírálóbizottság tagjainak neves budapesti színművészeket, Kaszás Attila pályatársait kértük fel.

A versenyzőket elért eredményeik alapján a zsűri minősítő sávokba (arany, ezüst, bronz) sorolja. A legjobbakat különdíjjal jutalmazzuk.

A jelentkezés határideje: 2009. április 15.

A jelentkezési lap letölthető az SZMPSZ honlapjáról: **www.szmpszt.sk**

A jelentkezési lapokat a következő levél-címre vagy e-mail címre kérjük küldeni: *Jókai Mór MTNY Alapiskola 945 01 Komárno, Ul. mieru 2, zsumierukn@gmail.com*

„Határtalan költészet”

IV. Kárpát-medencei amatőr VERSÍRÓ PÁLYÁZAT

A Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégiumi Igazgatósága Kazinczy Ferenc születésének 25. évfordulója, valamint Radnóti Miklós születésének 100. évfordulója alkalmából, a Magyar Költészet Napja tiszteletére versíró pályázatot hirdet. A pályázat célja, hogy felhívja az ifjúság figyelmét a magyar nyelv szépségére. A kor, melyben élünk, és az egységes Európa megkívánja az idegen nyelvek ismeretét, elsajátítását, ennek ellenére oda kell figyelni nyelvi örökségünk megőrzésére, a magyar nyelv kifejezőképességének sokszínűségére. A pályázatra szerzőnként maximum 5 vers küldhető be, terjedelmi korlát, tematikai megkötöttség nélkül. A pályázathoz kérjük mellékelni a pályázó adatait: nevét, címét, életkorát, foglalkozását, elérhetőségeit. A határidőre beérkezett verseket szakmai zsűri bírálja el, a legjobb művek alkotóit értékes jutalomban valamint a Szakkollégium honlapján publikálási lehetőségben részesítjük.

- **Kiíró:** Hallgatói Önkormányzat
- **Pályázat címe:** „Határtalan költészet”
- **Pályázhatnak a Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium hallgatói és más, határon túli diákok, 14 és 30 év között.**

A pályamunkák az alábbi elektromos címre küldendők: versiras@mad.hu

A beérkezési határidő lejárata: 2009. április 20.

Ünnepélyes eredményhirdetés: 2009. április 29-én, melyre a nyerteseket és a díjazottakat külön értesítésben meghívjuk.

Fejes István, szakkollégiumi igazgató

TANULMÁNYI VERSENY

Az SZMPSZ tőketerebesi területi választmánya tanulmányi versenyt szervez a 4. és az 5. évfolyamos tanulók részére a régió teljes szervezettségű iskoláiban.

- **A verseny feltételei:** a 4. évfolyamos tanulók részére:
- **Tantárgy:** Honismeret – „Ismerd meg hazádat” – csapatverseny
- **A verseny időpontja:** június 12. 9.00, MTNY AI -Királyhelmec
Minden iskolából maximum 2 csapat (3 fős) jelentkezhet.
- Az első három csapat nyertesei tanulmányi kirándulást nyernek a régióba (Vinné, Šírava, Nagymihály).
- **Felkészülés:**
a 4. osztályos tankönyv 1. és 2. részének anyaga (tesztelés formájában). Egy előre elkészített beadvány (képes album) készítése, tetszés szerint, Szlovákia egyik régiójáról (maximum 10 oldal). Térképismeret – tájékozódás a térképen.
- **Versenyfeltételek:** 5. évfolyam – magyar irodalom – Petőfi: János vitéz
- **Időpont:** 2009. június 12. 9.00, MTNYAI – Királyhelmec
Minden iskolából maximum 2 csapat (3 fős) jelentkezhet.
- Az első három helyezett kirándulást nyer a régióba (Vinné, Šírava, Nagymihály).
- **Felkészülés:**
Petőfi élete és munkássága (teszt), János vitéz – a mű elemzése (teszt), részlet a műből – előadás egy tetszés szerinti részből, max. 5 perc. Egy előre elkészített illusztráció a műből, bármilyen technikával A3-as rajzlapra.

Jelentkezni 2009. április 23-ig lehet.

A jelentkezési lapot a következő címre kérjük elküldeni: Böszörményi Edit, Centrum 925/16, 079 01 Vel'ké Kapušany, e-mail: boszormenyiedit@centrum.sk, telefon: 0905 89 30 60

A versenyről értesítőt küldünk a jelentkezőknek.

Jó felkészülést kívánunk!

Akik nemet mondanak a Tajgetoszra

Képek a rendezvényeinkről. Szerepléseink közben mindannyian fontosnak érezzük magunkat.

A szereplés izgalmai

Fogyatékoságtörténeti vándorkiállítás volt látható két hétig Dunaszerdahelyen. A fogyatékoság két és fél ezer éves történetének lehettünk tanúi: az ókortól, amikor a Tajgetosz Apothetai nevű hasadékába dobták a nyomorék vagy gyenge csecsemőket, amikor Arisztotelész egyenesen törvényt követelt arról, hogy deformált gyermek ne élhessen, egészen napjainkig, amikor bár fogyatékosjogi aktivisták szívós küzdelmének eredményeként 2006 decemberében ENSZ-egyezmény született a fogyatékkal élő személyek jogairól, még mindig távol vagyunk az esélyegyenlőségtől. A kiállítás megnyitóján a Mentálisan Sérülteket Segítő Társulás fiatal tagjai adtak kulturális műsort, amely a szeretetről szólt. Ági, Zsuzsi, Balázs hosszú verset mondott. Produkciójuk szorgalmas, hetekig tartó gyakorlás eredménye. Ebben Uher Anikó, a helyi szabadidőközpont pedagógusa segíti őket, akinek munkája kitartást, nagy-nagy türelmet igényel, és korántsem olyan látványos, mint azoké a kollégáié, akik tehetséges gyerekeket készítenek fel szereplésre. Ezek a fiatalok nem nyernek országos szavalóversenyt, nem lesznek tanulmányi versenyek győztesei, de a foglalkozásokon megismert irodalmi művek, zene, szituációs játékok segítségével legyőzik önmagukat, saját korlátaikat, és így a mindennapokban könnyebben tudnak megküzdeni a nemtörődöm-ség, a közöny állította fizikai és a fejükben levő akadályokkal. A pedagógusnapon köszöntsük Uher Anikót és a hozzá hasonlókat, akik a legelesettebbekért nyújtják ki a kezüket.

Hozzánk le kell hajolni...

Képes vagyok rá...

Tóth Erika

... és megfogni a kezünk

Patinás iskolák, legendás tanárok (14)

A Pozsonyi Duna utcai Alapiskola és Gimnázium

A Pátria rádió hangarchívumából Tóth Erika válogat

Janda Iván, az iskola egykori igazgatója

Oswald István, az iskola régi barátja, aki haláláig hű maradt az intézményhez, 1950-ben ott bábáskodott az alapiskola indulásánál még a Kalinčiak utcában:

„A belvárosi magyar iskola '51-ben nyílt meg, s ebbe beleolvadt a Kalinčiak utcai. A tizenegy éves középiskola 1957-ben indult a Zoch utcában, 1959-ben érettségiztek az első tanulók. A jelenlegi épületben a század elején kezdődött a tanítás, és a Magyar Királyi Felsőbb Leányiskolának (1916-tól 1919-ig leánygimnáziumnak) adott otthont. 1950-től a magyar pedagógiai gimnázium működött benne, és miután megszűnt, 1960-ban nekünk adták át az épületet.”

Janda Iván 1958-tól 1986-ig volt a Duna utcai alapiskola és gimnázium igazgatója:

„A pedagógiai tevékenységemet olyan időszakban kezdtem, amikor a kitelepítéstől és a reszlovakizációtól megfélemlített magyar szülők között meggyőző munkával a magyar iskolák újraindulását kellett biztosítanunk. A nagy pedagógushiány miatt gyors pedagógusképzést indítottunk – erre volt nagy-nagy szükség a magyar iskolák megnyitá-

sakor. 1951-ben nyílt meg 30 tanulóval az első pozsonyi alapiskola, amely tulajdonképpen a mai Tizenegy Éves Középiskola alapiskola és gimnázium elődje. Többéves igazgatói működésem során számtalan akadályt kellett áthidalni az anyanyelven való oktatás, az osztályok megnyitásának, megmaradásának és elhelyezésének érdekében, hogy a magyar iskola a város központjában maradhasson. Ugyanakkor nagyon szívesen emlékszem vissza azokra a pillanatokra, amikor a tanulóink érettségi talákozóra visszajöttek az iskolába, vagy írásban közölték: ezen és ezen az egyetemen, főiskolán végeztek, és állásba léptek. Szintén szép emlék számomra a Forrás irodalmi színpad működése. Kulcsár Tiborral, aki az irodalmi színpad fővezére, szervezője, irányítója volt, akármikor találkozunk, a mai napig nagyon sokat emlegetjük.”

Az 1962 és 1978 közötti időszakot az iskolában a Forrás neve fémjelzi. A Forrás sokakat rabul ejtett. Hatására többek élethivatásul választották a színészetet. Az irodalmi színpad megálmodója és megvalósítója, **Kulcsár Tibor** így emlékezett:

„Abban az időben a gimnázium osztályaiban találkoztam néhány olyan tanulóval, akik szerettek verset mondani, szavalni, és érdeklődtek az órákon kívül is az irodalom, a színjátszás iránt, és megpróbáltunk valami többet is létrehozni, mint az évről évre ismétlődő szavalóversenyek. Az első bemutatónk 1962. december 5-én egy Ady Endre-emlékműsor volt, majd 1963-ban a csehszlovákiai magyar költészetből állítottunk össze egy estét, és az első ügymond, országos hírű rendezvény az

Kulcsár Tibor a Forrás irodalmi színpad megálmodója

1964 decemberében előadott Madách-emlékműsor volt. Ezt az Új Színpadon a pozsonyi Déryné Színkörrel együtt rendeztük. Volt olyan iskola-évünk, hogy négy bemutatót is tartottunk. Annak idején az irodalomtanítás korszerűsítésére törekedve hoztuk létre a Forrás irodalmi színpadot, azzal a célkitűzéssel, hogy az iskolánk tanulói számára rendezzünk olyan előadásokat, ahol közelebb hozhatjuk, megszerettetjük az irodalmat. Ez aztán fokozatosan bővült olyan előadásokkal, amelyeket a főváros területén, illetve az akkor még nem szorosan a fővároshoz tartozó közeli községekben: Pozsonypüspökiben, Verekyén, Ligetfaluban, Zabosban, később pedig távolabbi községekben is rendeztünk. A sikeresebb előadásokkal tájoltunk. A Forrás 10 éves jubileumi könyvében olvasható, hogy 1966-ban Az özvegy Karnyóné bemutatója 25 előadást ért meg. A debreceni lunatikus 32-t, Heltai Jenő Néma leventéje 25-öt.

De egyik-másik versmondó műsorunk is, pl. Juhász Gyula Testamentuma 15-öt, a Radnóti Miklós: Az égre írj című irodalmi színpadi összeállításunk 14 reprízt. Ez a számok tükrében eléggé mutatja, hogy a Forrás irodalmi színpadnak elég nagy volt a kisugárzása azokban az években: nemcsak a Jókai Napokon, hanem az azt megelőző időszakban is. A Liliomfi bemutatója 1977-ben volt Pozsonyban, amikor megrendeztük a Forrás 15. jubileumi évfordulóját. 1978-ban került a Jókai-napokra, nagydíjat kapott. És ezzel véget is ért a nagy korszak. Abban az időben az iskolák légköre sehol sem kedvezett a kultúra fejlődésének. Akkor volt a politechnika, a matematika, a természettudományi tantárgyakra való irányulásnak a felfutó korszaka, és ez sajnos, azzal párosult, hogy nagyon sok helyen kizárólagosan értelmelték. Úgy, hogy ha valaki matematikus-, kémikus- vagy biológuspályára készül, akkor az aztán a kultúrával ne nagyon foglalkozzon! Hál' istennek számos más példa van, a Forrás irodalmi színpadban most is fel tudnánk több olyan mérnököt, orvost és nem humán pályán tevékenykedő fiatalot sorolni, aki igenis itt megtalálta az élete vagy – ne használjunk nagy szavakat – a szabadideje értelmes kihasználásának a módját és a lehetőségét, és én azt hiszem, hogy közülük senki sem bánja azt, amit annak idején a Forrásnak és a kultúrának szentelt.”

(A hangfelvétel 1991-ben készült.)